

**Laishnai
lietuviams**

kovas/march 1981

ŠV. KAZIMIERAS — KELIARODIS DABARČIAI	73	Anicetas Tamošaitis, S.J.
GYVASIS VANDUO	77	Chiara Lubich
ŠVENTADIENIO PRIEVOLĖ	78	Antanas Saulaitis, S.J.
EILĖRAŠČIAI	81	Marija Stankus-Saulaitė
SIŪLAI MINTIES ŠEIVAI	82	A. Tamošaitis, S.J.
KAIP AŠ SUPRANTU TIKĖJIMĄ?	85	Dr. A. Mauragis
KANDIDATAS Į ŠVENTUOSIUS	88	A. Vaisiūnienė
PSICHOLOGŲ MINTYS APIE KŪRYBIŠKUMO UGDYMĄ	92	J. Miškinis
IŠEIVIJA PAVADUOJA PAVERGTĄ TAUTĄ	94	Vincentas Liulevičius
NESUVALDOMŲ JAUSMŲ MOTERIS	96	Vytautas Kasniūnas
ŠEIMOS PROBLEMOS IR MŪSŲ TAUTOS LIKIMAS	99	Juozas Prunskis
MANO MINDAUGAS	101	E. Buivydaitė
TĖVYNĖJE	102	Vytas Butvila
KALBA	105	Juozas Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	106	J. Pr.
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” EKSKURSIJA	108	Redakcija
“LAIŠKŲ LIETUVIAMS” METINĖ ŠVENTĖ	108	Red.

Šis numeris iliustruotas dailininko Povilo Puzino kūrinių nuotraukomis. Viršelio nuotrauka — A. Grigaičio. Neseniai iš spaudos išėjo dail. P. Puzino labai puošni, spalvota monografija, kurią galima gauti “Drauge”. Kaina 25 dol.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

Laiškai lietuviams

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1981

/ KOVAS - MARCH

/ VOLUME XXXII, NO. 3

ŠV. KAZIMIERAS — KELIARODIS DABARČIAI

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Menininkai ir fotografai bene geriausiai žino, kaip svarbu fonas: jis ir išryškina žiūrovui vaizduojamo ar fotografuojamo asmens bruožus, ir kelia atitinkamą nuotaiką. Todėl ir žvelgdami į praeities žymesnius žmones, negalime tų asmenų izoliuoti nuo fono — juos supusio meto, kuris kaip tik padeda geriau suprasti jų bruožus, ir tie bruožai į mūsų dvasią tada prabyla kur kas kitokia nuotaika.

Kovo mėnesį kiekvieno tauresnio lietuvio mintis vienokiu ar kitokiu būdu nuskrenda prie mūsų tautos globėjo — šventojo karalaičio Kazimiero. Kai pagalvojame apie jo gyventąjį metą, matome, kad jis stebėtinai panašus į šiandieninį. Dėl to laikų panašumo šv. Kazimieras mums darosi šiandien didžiai aktualus, nes šviečia kaip keliarodis dabartiniam metui. Reikia sakyti, kad šventojo karalaičio laikai stipriai panašūs į dabartinius ir kultūriškai, ir religiškai, ir politiškai.

Visų pirma Kazimieras gyveno didelių išradimų ir atradimų laikotarpiu. Jam gimus, dar tebebuvo gyvas Gutenbergas, išradęs didžiulės reikšmės dalyką — spaudą. Iš tikrųjų pirmoji knyga buvo išspausdinta vienerius metus prieš Kazimierui gimstant. Tai buvo ir didelių kelionių metas ir dar nematytus žemynus. Kai Kazimieras gimė, Genovos mieste Italijoje bėgiojo septyniametis berniukas, vardu Kristupas Kolumbas, vėliau atradęs Ameriką. Kazimiero amžininkas buvo kitas garsus keliautojas — Vaskas de Gama, pirmasis apiplaukęs Afriką. Šalia naujų prietaisų ir naujų žemių, žmogui prieš akis skleidėsi dar vienas dalykas — jo paties vertė. Europą buvo apėmęs renesansas, lietuviškai atgimimas, savo vertingumo ir grožio įžvilgis. Kaip tik Kazimierui gyvenant brendo didieji renesanso menininkai: Leonardo da Vinčis ir Mikelandželas. Visur sklido humanizmo sąjūdis, kaip pats vardas sako, nuo

POVILAS PUZINAS

Madona

homo, žmogus. Garsieji humanistai, kaip olandų Erazmas, buvo Kazimiero amžininkai.

Mūsų šimtmetį irgi galima vadinti išradimų ir atradimų amžiumi. Gutenbergas išrado priemonę masiškai skleisti į žmones minčiai spausdintu žodžiu. Mūsų metas taip pat sukūrė panašių priemonių — radiją, kiną, televiziją. Tik jos neša mintį į mases nebe raide, o gyvu garsu ir vaizdu. Didieji ano meto keliautojai leidosi ištirti dar nematytų vietų. Mūsų metu regime tą patį veržimąsi į nežinomas vietas — tik nebe pažįstamoje žemėje, o erdvėje, nebe Kolumbo karavelėmis, o kosmonautų kapsulėmis, raketiniais satelitais. Pagaliau kas nemato, kaip mūsų dienų žmogui iš naujo atsiskleidžia jo paties vertė? Todėl ir trauko save slegiančius pančius, tikrus ar tariamus. Ankstesnės kolonijos pasidarė nepriklausomi kraštai; žmonės nori valdytis patys. Juodoji rasė Amerikoje, anksčiau žeminta, dabar pabrėžia savo grožį ir vertę. Prieš asmeniui dedamus varžtus imama viešai ir drąsiai protestuoti netgi Sovietų Sąjungoje, kur prieš 25 metus bijota net išsižioti. Tad šv. Kazimiero metas panašus į dabartinį kultūriškai: ir tuo, kas dedasi aplinkoje, ir pačiame žmoguje.

Antra, jo metas panašus į mūsiškį religiskai. Kai Kazimieras gimė, Bažnyčia vos tebuvo pakilusi iš skaudžios ligos, kurią istorikai yra pavadinę Didžiąja Vakarų schizma. Viešpataujant jo seneliui Jogailai, Bažnyčią ėmė valdyti du popiežiai. Mat kardinolai išrinko vieną, kuris buvo labai aukštos doros, bet gana stačiokiško būdo. Naujasis popiežius ėmėsi uoliai šalinti Bažnyčios negeroves. Bet dėl to savo būdo keletą kartų storžieviškais žodžiais išbarė pačius kardinolus. Todėl šie dar tais pačiais metais išsirinko kitą, paskelbę, jog pirmieji rinkimai negalioja, nes iš tikrųjų buvo įvykę ne be prievartos. Įsikarščiavusi minia ne juokais grasino į konklavą suvažiavusių kardinolų gyvybei, jei neišrinksią italo. Mat nuogąstavo, kad kitokios tautybės, ypač prancūzas, vėl ko gera perkels Šv. Sostą į Avinjoną, iš kurio neseniai buvo grąžintas Romon. Trumpai drūtai, Bažnyčioje atsirado du po-

piežiai, ir nebuvo aišku, katras teisėtas. Pasėkmes gerai nurodo mūsų priežodis: tarp dviejų auklių vaikas be galvos. Schizma sukrėtė visą bažnytinės teisės ir drausmės pamatą. Ne vienoje diecezijoje buvo du dėl sosto besivaidijantys vyskupai: vienas paskirtas Romoje, kitas — Prancūzijoje gyvenančio popiežiaus. Dažnai parapijoje buvo du besivaidijantys klebonai. Krikščionija, evangelijos žodžiais, tapo panaši į namus, sukilusius prieš save. Kas pirma tikintiesiems buvo aišku, dabar liko jų galvose suvelta. Argi kitaip galėjo būti, vienam popiežiui panaikinant kito išleidžiamus potvarkių, netgi vienam antrą ekskomunikuojant? Tai nusmukdė Šv. Sosto autoritetą. Krikščionių tikėjimas, skundžiasi ano meto rašytojai, tapo pajuoka žydams ir musulmonams. O tikinčiųjų dora, ir taip jau neaukštai stovėjusi, puolė dar žemiau. Sirgo Bažnyčia tąja schizma 40 metų. Jos padariniai bene svarbiausia ir sukėlė reformaciją, protestantizmą. Dar Kazimierui tebesant gyvam, lopšyje jau gulėjo Martynas Liuteris.

Gana panašu dabartiniu metu. Kas šiandien krinta į akis Bažnyčioje, ypač po II Vatikano susirinkimo? Ogi sąmyšis tikinčiųjų galvose. Kas anksčiau buvo aišku, dabar daugelio mintyse suvelta, netgi pačios tikėjimo tiesos ir sakramentų praktika. Tikintieji savo nusistatymu skilę į dvi grupes: didesnioji eina su Vatikano reformomis, mažesnioji, vadinamųjų traditionalistų, atmeta pertvarkytą liturgiją bei Bažnyčios dabartinimą aplamai, laiko negaliojančiais daugelį paskutiniojo Bažnyčios visuotinio suvažiavimo nutarimų, kuriais nuvažiavusi nuo koto, lieka prie lotyniškų Tridento mišių, nes reikią stipriai abejoti tikrumu švenčiamų gimtąja kalba. . . Sukrėstas ir popiežiaus autoritetas. Juk viešai traukiamos per dantį jo enciklikos ir direktyvos, jei tik kas nors ten nepatinka. Ar dar čia seniai stebėjome, kaip tiesiog piestu atsistojo prieš Pauliaus VI encikliką *Humanae vitae* ne tik daug eilinių katalikų, bet ir glėbys teologų? Dar mažiau popiežiaus autoritetas bereiškia anai Bažnyčios daliai, kurią pavadinome traditionalistais. Šiai daug svariau tai, ką sako arkivys-

kupas Lefèvre, dabar jos dvasinis vadas, tarp kurio planų yra Šveicarijoje pastatyti gigantišką baziliką kaip priešpriešą Šv. Petro Romoje. Čia būtų grynų, neiškrypusių krikščionybės ir tikrųjų apeigų centras, o ne Vatikane, pagal juos iki aukščiausių vietų inifiltruotame masonų ir marksistų. Dėl šios priežasties tradicionalistų tarpe orientavimosi žiburiu darosi nebe tai, kas skelbiama Šv. Tėvo lūpų, bet kas išeina iš burnos įvairių regėtojų, tvirtinančių, kad Marija jiems apreiškusi dangaus valią... Tokiu būdu pagarbos Šv. Sostui nebėra iš abiejų pusių: ir tų, kurie sako, kad reikia eiti su laiku, ir tų, kurie lieka stovėti prie tradicijos. Nėra reikalo aiškinti, kad, tokio klimato supama, šlyja Bažnyčiai priklausančių žmonių drausmė ir dora, su kuriomis dabar labai nekokie popieriai. Šv. Kazimiero metas iš tikrųjų panašus į dabartinį religiškai.

Trečia, jis panašus ir politiškai, svarbiausia Rytų veržimusi į Vakarus. Viešpataujant šv. Kazimiero tėvui, Lietuvos valstybė, pasiekusi savo galios viršūnę, džiaugėsi ramybe ir gerove. Tačiau tuo metu rytuose jau augo kita galia — Maskvos kunigaikštystė. Palaipsniui nusimetusi totorių jungą, ji nesustabdomai žengs vis toliau į Lietuvos žemes. Dar kita rytų galybė, tuo metu kur kas baisesnė, veržėsi į Vakarus — turkai, drebindami baime visą Europą. Mūsų su jais ties Varna žūva ir šv. Kazimiero dėdė, lenkų karalius Vladislovas. Netrukus visus sukrečia žinia, kad jau jų rankose Konstantinopolis, Bizantijos imperijos sostinė. O valdant karalaičio broliui Žygimantui, turkai jau stovi Austrijoje prie Vienos vartų. Tų dviejų priešų galia augo. O Lietuvos ir Lenkijos valstybėse, išore dar stipriose, jau buvo ėmusios rodytis vidinio irimo žymės.

Labai panaši padėtis ir dabar. Maskvos komunistų jėgos, šio šimtmečio pradžioje tik sauja skurdžių pogrindžio agitatorių, šiandien stovi prie Berlyno ir netoli Vienos vartų, paklupdžiusios visą rytinę Europą ir dalį vakarinės. Kaip ir tuomet, dar kita galybė kelia rytuose savo galvą — Kinija. Lai-

kyta popieriniu drakonų, šiandien ji, apimanti vieną penktadalį viso pasaulio gyventojų, jau tapusi branduoliniu ginklu tobulinančiu slibinu, prieš kurį darosi ne jau net pačiam Kremlui. Ir gal ne tiesa, kad išore galingose Jungtinėse Amerikos Valstybėse vis labiau iškyla vidinio irimo ženklai?

Dėl to laikų panašumo mūsų Kazimieras yra aukštavertis mokytojas dabarčiai. Jis gerai rodo kelią, kad neklaidžiotume po moderniojo meto šunkelius. Mestelkime žvilgsnį į tris kalbėtas sritis: kultūrinę, religinę ir politinę.

Kultūros pažangoje visada ryškūs ir gražūs žiedai, ir išsigimimo daigai. Technikos tobulėjimas, įvairūs išradimai yra skirti tarnauti gėriui. Bet jie drauge neša ir pavojų — paskandinti medžiagoje ir patogumuose. Šv. Kazimiero net ištaigingame karaliaus dvare tie dalykai nesuviliojo ir neužtemdė žvilgsnio į aukštesnę tikrovę. Tai gražiai nurodo jo mišių malda: "Dieve, tavo galia šventasis Kazimieras, apsuptas karališkojo dvaro prabangos ir pasaulio vilionių, liko tvirtas ir išvermingas". Pažangėjimas pačiame žmoguje, savo vertės pajutimas yra skirtas geriau atskleisti jame esančiam Dievo paveikslui. Tačiau drauge tai neša pavojų išdidžiai pastatyti į centrą save, o į Dievą žiūrėti kaip nereikšmingą priedą arba jį visai atmesti. Šv. Kazimierui, net kai renesansas ir humanizmas kėlė žmogaus vertę, Dievas liko centre. Tai iškalbingai vaizduoja paveikslas, kaip rytą sargai randa jį besimeldžiantį prie Vilniaus katedros vartų.

Pereidami į religinę sritį, turime sakyti, kad tai, kas šiandien dedasi Bažnyčioje, yra skirta jai atnaujinti. Tačiau tie keitimai neša ir pavojų: kad žmonės ima galvoti, jog nieko nebėra pastovu, nieko šventa, galima viską tempti ant savo kurpalio arba moti į viską ranka. Šv. Kazimierui jo meto sąmyšis Bažnyčioje nesukliudė žengti tikėjimo ir doros keliu. Tai puikiai rodo faktas, kad tapo net šventuoju, kai krikščioniją purtė dar smarkesnės vidinės audros, negu mūsųšės.

Politinėje srityje visada viltingai laukiama kitimo į geresnę pusę. Tik politinis ve-

žimas dažnai rieda ne ta kryptimi, į kurią traukti kinkomi veiklos žirgai. Tai ypač gerai žinoma lietuviams, laukiantiems laisvės aušros savo žemei, į kurią nuolat godžiai žvalgėsi ir pakartotinai laikė įkėlusį leteną Maskvos meška, šiandien ten tebesavavaliaujanti. Privalu nepamiršti, kad šioje srityje galutinis žodis visada tariamas Dievo. Todėl anie žirgai traukia ne pagal tai, kaip aptariama už konferencijų stalo žemėje, bet kaip nusprendžiama už Dievo konferencijos stalo danguje. O ten visada pirmiausia žiūrima dorinio asmens vertumo. Šis universalus dėsnis galioja ir mūsų tėvynės laisvėjimui. Laisvės aušra gali tik tada jai užtekėti ir paskui virsti ilgai trunkančia diena, kai ir laisvinamųjų, ir laisvintojų tarpe bus Dievui reikiamas skaičius doriškai vertų žmonių. Savo tėvynei daugiausia padėsime, jei ir čia seksime šventuoju karalaičiu, kuris didžiai mylėjo Lietuvą ir aukštai vertino dorą, kitais žodžiais, jei mūsų gyvenimui kaip vadovas švies ir savo šalies, ir savo sielos grožis.

Apaštalo Jokūbo laiške yra gražūs žodžiai, kad kiekvienas gaunamas gėris ir kiekviena tobula dovana yra iš aukštybių, nužengia iš šviesos Tėvo. Šv. Kazimieras iš tikro yra dovana, nužengusi iš šviesos Tėvo ir jo mylinčios apvaizdos atsiųsta visai krikščionijai, bet ypač mūsų tautai. O kaip atsitinka su dovanomis, žinome iš savo pačių patirties. Jos džiugina, bet ir dažnai atsiduria stalčiuje ar spintoje, kur lyg ir išgaruoja iš atminties. Bet ten aptiktos jos vėl ima mums džiugiai tarnauti. Dažnokai net pamatome, kad seniau dovanų gauti daiktai žymiai tvaresni ir aukštesnės vertės už moderniosios gamybos. Mes turime iš naujo aptikti Dievo mums dovanotąjį šventąjį karalaitį Kazimierą kaip brangų keliarodį. Žvilgsnis į jo gyventąjį metą rodo, kad ta dovana labai vertinga ir mūsų laikais, į jo stebėtinai panašiais.

• Nobelio laureatas poetas Czeslaw Milosz buvo priimtas privačioje popiežiaus Jono Pauliaus II audiencijoje.

GYVASIS VANDUO

CHIARA LUBICH

“Kiekvienas, kas geria šitą vandenį, ir vėl trokš. O kas gers vandenį, kurį aš duosiu, tas netrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps versme vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą” (Jn 4, 13-14).

Evangelistas Jonas pasakoja epizodą, kurį sunku apibūdinti, kaip ir kiekvieną kitą Jėzaus gyvenimo reiškinį. Skaitydamas pajusi, kad čia kalbama apie atėjusį ne iš šio pasaulio: jis yra pranašas, pažįstas žmogaus intymų vidujinį gyvenimą; Mesijas, kalbą apie išganymą ir žadą vandens, trykštančio iš dangaus, kurs yra “Dievo dovana”.

Samarijoje buvo vidudienis. Jėzus atėjo į miestelį, vadinamą Sikar. Pavargęs nuo kelionės, atsisėdo prie šulinio. Moteriai, atėjusiai pasisemti vandens, Jėzus pasakė: “Duok man atsigerti”. Bet samarietė, žinodama, kad žydai buvo bloguose santykiuose su samariečiais, stebėjosi, kad žydas jos prašė gerti, ir tai jam pasakė. Bet Jėzus atsakė: “Jei tu pažintum Dievo dovaną ir kas yra tas, kuris tave prašo atsigerti, gal pati būtum prašiusi, ir jis tau būtų davęs gyvojo vandens”. Be to, kai moteris pastebėjo, kad jis neturi kuo pasisemti ir kad jis tikrai nesąs didesnis už Jokūbą, kuris buvo įrengęs tą šulinį, Jėzus ištarė šiuos žodžius: “Kiekvienas, kuris geria šitą vandenį, ir vėl trokš, o kas gers vandenį, kurį aš duosiu, tas nebetrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps versme vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą”. Kaip galima pastebėti, Jėzus nesustoja prie medžiaginio vandens prasmės, bet pasinaudoja tuo žodžiu kalbėti samarietei ir visiems kitiems, girdėjusiems jo žodžius apie aukštesnę, neregimą dievišką tikrovę. Jėzaus lūpose gyvasis vanduo iš šaltinio tampa simboliu dovanos, kurią jis atėjo atnešti visiems žmonėms. Ir kaip vanduo Palestinoje ir artimų dykumų žemėse yra labai branginamas, nes padaro žydingą gyvenimą, numalšina troškulį, taip Jėzaus dovana pagimdo mumyse antgamtinį gyve-

nimą ir patenkina troškimą tobulai gyventi. Medžiaginis vanduo niekada visiškai nenu-
malšintų to mūsų troškulio. Tik tas Jėzaus
atneštas vanduo gali mus patenkinti.

Kadangi Jėzaus dovanos gali mus visiškai patenkinti, nereikia jų ieškoti kitur, pavyzdžiui, medžiaginiuose dalykuose tikėtis surasti savo laimę. Ją atrasime, jei praeinančiuose dalykuose neieškosime atgaivinančio vandens. Jėzus kasdien mums reikalingo vandens neapriboja, bet duoda tiek, kiek reikia. Tas gyvasis vanduo mummyse taps jėga, veikiančia mūsų vidinį gyvenimą, duos naujo gyvastingumo, perimančio visą mūsų būtybę, ir tas vanduo niekad nesuges, kaip gali sugesti natūralus stovintis vanduo. Jis mummyse trykš amžinajam gyvenimui. . .

Gal kai kas paklaus, apie kokį vandenį čia Jėzus kalba? Gal apie Šv. Dvasią, kurią gauname per krikštą ir kuri mums suteikia dieviškąjį gyvenimą? O gal apie Kristaus žodį, kuris pasiekia tikinčiojo žmogaus sielos gelmes? Ir viena, ir kita. Iš tikrųjų, Jėzus, duodamas vandenį, teikiančią antgamtinį gyvenimą, duoda pats save. Jėzaus buvimas mūsų sielos gelmėse suteikia visai naują gyvenimo būdą. Tai gali pasireikšti visuose mūsų veiksmuose, tai gali pastebėti ir kiti, kurie prie mūsų prisitartina. Bet kaip įgyvendinti tą Dievo žodį?

Jeigu Jėzus yra vienintelis, kuris gali patenkinti giliausius sielos troškimus, tai nieko nėra geresnio, kaip pasirinkti jį savo gyvenimo idealu. Idealas pasirenkamas, ištiriamas, mylimas, sekamas. Stengiamės pasidaryti vis panašesni į idealą. O kur rasi Jėzų, kad galėtum jį studijuoti, pamilti, sekti? Atskleisk evangelijos lapus. Jo žodžiai — tai jis pats. Gyvenk pagal juos. Jeigu taip padarysi, neturėsi baimės dėl savo ateities. Nereikės jokių programų dvasiniam brendimui, augimui, siekimui šventumo. Trykštantis vanduo, kurį Jėzus duoda, turės savybę jėgos, kad augtum ir pasiektum šventumo. Užteks, jei būsi jam visa širdimi ištikimas.

*Iš italų kalbos išvertė
kun. Antanas Sabas*

ŠVENTADIENIO PRIEVOLĖ

ANTANAS SAULAITIS, S.J.

Suaugusiųjų rekolekcijose paskutinė vandandėlė buvo atidėta pastaboms, trumpiems klausimams ir savaitgalio įvertinimui. Rami rekolekcijų namuose praleista dvasinio gyvenimo atgaiva netikėtai subruzdavo dėl dviejų klausimų, kuriuos dalyvės iškėlė ir prašė panagrinėti: *kančios prasmė* ir *sekmadienio prievolė*. Pareiga šv. Mišiose šventadieniais dalyvauti aktuali, nes augantis jaunimas ne visada mielai ar uoliai pamaldas lanko, o ir pagyvenę žmonės sunkiau į bažnyčią nukeliauja, jausdami sąžinės nerimą, kai nedalyvauja.

Nuo 1968 m., kada JAV katalikų kone trys ketvirtadaliai ar du trečdaliai pastoviai šventadieniais bažnyčią lankydavo, 1980 m. tas nuošimtis sumažėjo iki pusės viso krašto katalikų. Kokios nors sąlygos, įsitikinimai ar jų stoka privedė prie šios būklės, kuri skambėtų neįtikinama kraštuose, kuriuose tikėjimas persekiojamas, ar ir pirmaisiais krikščionybės amžiais, kada Justinas Apologetas rašė, kad "mes be Eucharistijos gyventi negalim".

Visos Bažnyčios istorijos vienu klausimu neišsėmsi, bet įdomu pagalvoti, kad pirmieji nuostatai dėl šventadienio prievolės atsirado V-VI amžiuje, o XVI-XX a. sekmadieniais būdavo dar ir kitų pamaldų — mišparų, palaiminimų švč. Sakramentu, kuriuose katalikai uoliai dalyvaudavo. Klaidinga būtų prileisti, kad sekmadienis yra poilsio diena, kada Viešpats, sutvėręs pasaulį, ilsėjosi po sunkaus ir sudėtingo darbo. Septintoji diena yra šeštadienis, izraelitų subata, kurią pirmieji krikščionys šventė lygiagrečiai su pirmąja savaitės diena, kada Kristus iš mirusiųjų prisikėlė. Tik praėjus bent geram pustūkstančiui metų, pradėjo išsiskverbti į krikščionišką Viešpaties dienos supratimą Senojo Įstatymo šventadienio prasmė.

Įdomu, kad "Olandų katekizmas" sekmadienio prievolę aptaria labai tradiciškai, kai aplamai jam buvo pridėta įvairių pataisų ir prisegta papeikimų už per daug liberalų

krikščionybės supratimą. Iš viso, modernūs katekizmai suaugusiems pabrėžia sekmadienio krikščionišką reikšmę taip, kad ir senoviskai tikybos išmokusieji gali kartu su augančia karta sakyti: "Einame į bažnyčią dėl to, kad Dievą mylime", apsileidimui ar nerūpestingumui sudrausminti įstatymui nuslinkus iš dėmesio centro į reikalo foną.

Būdama Kristaus prisikėlimo diena, sekmadienis rišasi su krikštu, kuriuo "esame palaidoti su Kristumi, su juo ir prisikeliame". Sekmadienis — "mažosios Velykos". Gal todėl šiandien parapijose jaučiame didesnį griežtumą krikštytųjų reikalui: jeigu nesimato sąlygų, kad tėvai (kad ir krikštyti) savo vaiką auklės pagal sakramento sudaromą sandorą su Viešpačiu, ne taip lengvai sutinkama tokį įsipareigojimą užkrauti. Nes ta valanda sekmadienį yra nuolatinės sandoros ir nuolatinųjų pastangų krikščioniškai gyventi ypatinga išraiška.

Kadangi krikšto sakramentas sukuria bendruomenės pradus, sekmadienio Eucharistija (Mišios) yra bendruomeninė šventė. Intensyvaus į save susitraukimo amžiuje prievolė primintų, kad nesame pilnai suderintos asmenybės ir todėl reikalingi akstino (įstatymo) iš šalies. Ar galima palyginti ir su valstybėmis, kurios uždeda mokesčius rinkimuose nedalyvavusiems piliečiams? Eucharistijoje pagyvėja tikėjimas Dievo žodžiu ir sakramentu, taip pat pačiu bendravimu malda, giesme, tyla ir apeigomis susirinkusiųjų tarpe.

Kai dauguma žmonių sunkiai fiziškai dirbo, sekmadienis buvo atgaiva, poilsis. Šiandieną reikalingas ne tiek poilsis nuo darbo, kiek poilsis Viešpaties akivaizdoje, poilsis bibline prasme: jaukus atvirumas Viešpaties pasauliui. Pasauliui, kurio gamta žavisi ir kurio grožyje modernūs žmogus atgaivina savo dvasines jėgas; pasauliui, kuriame šeima, artimieji, pagalbos reikalingieji užima ypatingą vietą. Užtai sakoma, kad šventadienį krikščionys švenčia ne tik 45 min. suole, bet rasdami laiko pasikalbėti su vaikais, gyvenimo draugu, drauge, aplankyti pažįstamus ar ligonį, paskaityti rimtą knygą, pagalvoti apie savo gyvenimą ir darbą.

Vienu žodžiu, atsverti kasdienybę, kurioje paskęsti nėra menas. Sekmadienio prievolė įvesta ne dėl rinkliavos bažnyčioje, bet žmogaus teisių puoselėti: padėti žmogui atrasti tai, kas jį labiausiai patenkina sudėtingame pasaulyje, kuriame netrūksta nusivylimo, nuobodumo, vienišumo, žaizdų. Sekmadienis — diena, kada krikščionis prisikelia kilnesniam gyvenimui — ir ne tik tarp mūrinių sienų.

Kaip susidoroti su nedalyvavimu pamaldose, jau nekalbant apie šventadienišką nuotaiką bent kartą per savaitę? Tikybos vadovėliai sako, kad nėra tikslios ir visuotinės taisyklės. Tai nėra nuostabu, nes kiekvieno doros veiksmo galutinis teisėjas yra žmogaus sąžinė, pagal kurią jis ar ji bendrauja su Viešpačiu ir jį sutinka. Vis dėlto sąžinei susiderinti ir pagrįstai spręsti siūloma, kad pamaldas apleisti reikėtų tik dėl rimtos ar gerokai rimtos priežasties. Tokiu dėsniu nėra įsitikinę asmenys, kuriuos sąžinė graužia, kai lauke pūga ar guli lovoje sunkiai susirgę.

Priežastimi gali būti nuotolis (moralistai čia nurodo vieną valandą kelionės, nors yra lietuvių, kurie į pamaldas lietuviškoje parapijoje važiuoja daug ilgiau), netinkamas oras, pavojus sveikatai ar pati sveikata, darbas (pavyzdžiui, ligoninėje, ar autobuso vairuotojo, ar kitų, kurie sekmadienį dirba). Taip pat priežastimi laikoma, jeigu dėl nuvykimo į bažnyčią būtų kokia nors (ekonominė?) nenauda.

Lengviau matuoti ir apspręsti fizines dalyvavimo kliūtis. Kaip su dvasinėmis? Čia sakoma, pavyzdžiui, jeigu vyro dalyvavimas labai erzintų žmoną, jis gali nedalyvauti. Arba jeigu žmogui tikrai reikalingas poilsis gamtoje, ar jis turi išvykti kelionėn (kad ir atostogoms), o būtų gan sunku dalyvauti, prievolės nebėra. Pridedama taip pat, kad prievolė nesaisto, kai tenka rūpintis kitais (pvz. ligoniu) ar suteikti kokią nors pagalbą artimui. Patariama visai Eucharistijos neapleisti, bet šioje šventėje dalyvauti kitą dieną. Taip turbūt daro tikintieji sovietų valdomuose kraštuose.

Ne mažiau sekmadienio prievolės "įsta-

tymas" saisto dvasininkus, kiek nuo jų priklauso pamaldų (ar ir dienos bendruomeninis) šventiškumas. Ne dėl to, kad jie stato teatrą publikai, bet dėl to, kad jiems tenka Viešpatį išgyvenančiai ir šlovinančiai bendruomenei vadovauti. Ir kunigams yra daugybė nuostatų bei taisyklių šiuo atžvilgiu, priminti pareigą ar užduotį, kurią pagal savo pašaukimą - profesiją turėtų atsiminti: ruošti padorius pamokslus (ir pasitarę su žmonėmis), net vietoj savęs kitą asmenį pakviesti pamokslą sakyti, jei nesugeba (pvz. vaikams), per muzikos žinovus parūpinti giedojimą, palydą, liturgijos meninę aplinką ir t.t.

Kaip su jaunimo auklėjimu? Vieni tėvai laisviau žiūri, kiti "stumia" vaikus dalyvauti (kaip ir švęsti Susitaikymo sakramentą), kitų ir su ašaromis tėvų akyse neina, gal ir verkdami, kad papildoma sunki nuodėmė. Čia teologai sako, kad spartaus brendimo laikotarpyje jaunuolis gali ieškoti atgaivos nuo rutinos, ir tai būtų pateisinamoji priežastis. Kiti sako, kad apie asmens moralinį stovį negalime spręsti, nes gal jis (ar ji) per mažai pasitiki Dievu ir bendruomene, kad galėtų bendruomeniniame Viešpaties garbinime ir padėkos maldoje dalyvauti. Taip pat sunku kaltę spręsti, neįmanoma, kai asmeniui nėra aišku, ką šventadienio šventė iš viso reiškia. Geriausia priemonė, jie sako, yra, kad suaugusieji nuo vaikystės žiūrėtų į tikėjimą rimtai, patys duodami pavyzdį. Jaunuoli galima "prikalbinti" dalyvauti, kad būtų pavyzdys jaunesniems broliams ar seserims. Svarbiausia, bendravimas su kitais sekmadienio Mišiose gali būti brendime atsvara intensyviai to amžiaus individualizmui. Čia, kaip ir kituose gyvenimo dalykuose, jaunuolis turės apsispręsti, nes tikėjimas yra laisvo žmogaus dalykas. Tuo pačiu palyginama su kalba: negi vaiko jokios kalbos nemokysi, kad paūgėjęs galėtų apsispręsti, kuria kalba norėtų kalbėti? Psichologai teigia, kad asmens susiformavimas vyksta nuo pat kūdikystės, ir šis laikotarpis yra itin svarbus.

Prie sekmadieninių Mišių prisideda dar kitas reiškinys. Suaugusiųjų jaunystėje bū-

davo daug kitų progų susikaupti ir dalyvauti bažnyčioje: gegužinės ir kitos pamaldos, novenos, dienos metu atdaros bažnyčios užeinančiam praeiviui. Visa tai maždaug dingo, ir reikalavimai, kurie seniau buvo išskirstyti po daug įvairių progų vienam ar bendruomenėje ypatingu būdu Viešpaties akivaizdoje būti, suvedami tik į vieną 45 min. ar valandos laikotarpį. Vyresnieji skundžiasi, kad Mišiose yra triukšmas, reikia atsakinėti, negalima susikaupti ne todėl, kad Mišios netinkamos, bet kad neberanda kito laiko asmeniškai susikaupti, savo religiniame kampelyje pabūti. Pensininkams gresia toks pats individualizmas, kaip keliolikmečiams, ir kiekvienas psichologas pasiūlys kokią nors tarnybą ar pagalbą artimui, kad pensininkas netaptų visai apkiautęs ir dar labiau nelaimingas. Pamaldos padeda ir jam bendruomenėje dalyvauti.

Netenka abejoti, kad ateityje dalyvių sekmadienį rytą bus mažiau kaip ir šeštadienį vakare ar kita proga. Vestuvėse ar laidotuvėse pusė žmonių nemoka Mišioms įprastų atsakymų ar trumpesnių maldų, metinėse Mišiose už savo mirusius susimaišo, kada reikia stovėti ar sėdėti (jeigu tai būtų svarbu). Pusė vaikų, kurie lanko lituanistines mokyklas, taip pat pamaldose reguliariai nedalyvauja, nežiūrint, kaip sako maldos, "kad esame tikinčiosios tautos vaikai". Pamaldos dar nėra krikščionybės visuma. Ieškotina būdų, kaip galima ir save, ir kitus evangelizuoti — pranešti Gerąją Naujieną apie poilsį, džiaugsmą, bendrus rūpesčius, dvasinį peną, kuris trykšta ir kuriuo dalinamasi gerai paruoštose ir suorganizuotose šventadienio Mišiose.

• Anglijoje ir Valijoje šiemet yra 536 klierikai — net 12% daugiau, negu praeitais mokslo metais. Katalikų skaičius 1980 m. padaugėjo 80.000 ir dabar ten katalikų yra 4.300.000.

• Laris Calleja, 25 m. moteris, gyvenanti Monroe, Wash., nuo blogai konservuoto maisto buvo suparalyžuota, laukdama kūdikio. Jai buvo patarta daryti abortą, bet ji atsisakė ir susilaukė sveiko kūdikio, nors ir per anksti gimusio. Dabar ji džiaugiasi naujagime dukrele.

POETEI

Tu grįžti.

Ankšta išnara, saulėje
sutrūkus, nuslenka.

Prieš akis užsidega
dangus: auksas ir žydrynė
mūsų būties.

Sklanda žodžiai:

pirmas vardas, pirmas
garsas gyjančios širdies.
Ne naktis ir ne trošku.

Tu grįžti: užmirštu
smaugiančius sapnus ir
negalėjimą pabusti.

ŽIEMA

Matau tik vasarą:
kriaušė, pušis, berželiai, klevas,
akacijos, laukinė obelis,
plačios katalpos prieš langą,
išauly ratuotos bitės,
išauliui peršviečiami paukščiai. . .
Metų metai kieme susirinkę
surasti pėdsakus lengvos vaikystės
saulės rate.

Šviesos rate slepiasi laimė.
Mėnulis sukasi greičiau už laiką,
apsisiautęs namiškių sapnais,
keliančiais virš skliauto
žemės šakas, žiedus, saldumą,
žemės žvilgesį,

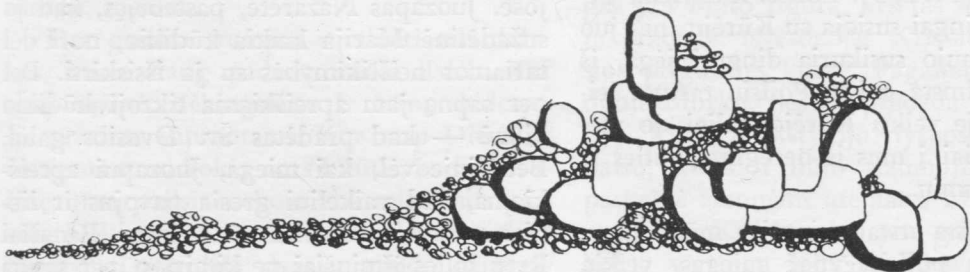
merkdamas gyvybei akis
vidurnakty.

Prisimenu tik vasarą,
tą saulės lėtą taką tarp medžių,
lytėjimą kiekvieno lapo smailumos
ir brangenybės, bitės nešamos,
ir paukščio skaidraus sparno.
Mirties pėdsakai neatsisuka
žaisti su gyvenimo pradžia.
Ir vėl tylu, metams besidairant
namų.

Lietuvoj
permatomi obuoliai,
kvapios alyvos,
šiaurės pašvaistė.
Lietuvoj
nekeliauti keliai,
neregėti dangūs.

Lietuvoj
liko širdis.

Langai pakreipti į gatvę.
Ko laukti, tau nepraeisiant?
Ryto judesys,
vakaro siautimas —
be tavęs menki.
Bet langai
vis tiek juos seka
dienomis.

SIŪLAI MINTIES ŠEIVAI

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Lietuvių liaudis yra prikūrusi daug mišlių. Viena mišlė tokia: Dvi sesutės per kalnelį nesueina; kas? Visi žinome, kad tai akys, skiriamos viena nuo antros nosies kalno. Bet jos yra tartum tikros dvynės seserys, nes kur tik kreipiame vieną, ten, net jei nenorėtume, būtinai krypsta ir antra. Mes negalime dešine akimi žiūrėti į vieną daiktą, kaire — į kitą. Kas to nepastebėjo, gali pabandyti. Nors perskirtos, mūsų akys siejamos stipraus ryšio.

Kaip kaktuje tos dvi seserys akys, taip pačiame žmoguje yra tartum du vienas su antru susiję broliai: galvojimas ir gyvenimas. Tarp vieno ir antro toks glaudus ryšys, kad galima netgi išvesti taisyklę: kaip kas galvoja, taip ir gyvena. Tad matome, kokią svarbią vietą užima tai, kas žmogaus galvoje, — jo mintys. Jos svarbiausia ir nulemia, kokį kas nusiaudžia gyvenimą: ar tas audeklas traukia net kitus gėrėtis, ar atstumia ir verčia bjaurėtis. Todėl didžiai svarbu, kad mūsų minties šeiva būtų pritrinta gerų, brangiaverčių verpalų, o ne kokios pigios rūšies siūlgalių. Praėjusiame numeryje jau pažvelgta į netikusius kamuolius, iš kurių daugelis žmonių ima siūlus savo minčių šeivai. Pažvelkime į keletą gerų, didžios vertės.

Vienas labai geras kamuolys minties šeivai trinti yra *poilsis*. Koks jis svarbus, net šventas, galime matyti iš to, kad apie patį dangaus ir žemės Kūrėją Šv. Rašto knyga sako: "Šeštąją dieną Dievas baigė daryti, ko ėmėsi, o septintąją po viso savo atlikto darbo *ilsėjosi*" (Pr. 2, 2). Poilsis kiekvieną gyvenbę paslaptinai susieja su Kūrėju, nes juo įstabiai iš naujo susikuria dingusi jėga, iš nuovargio gimsta gaiva. Poilsiu tartum leidžiame savyje veikti Kūrėjo galiai, jo metu plaukiančiai į mus iš neregimų būties ir gyvasties versmių.

Iš jų gimsta atstatanti gaiva mūsų kūne. Dar įstabiau *poilsis*, ypač miegas, veikia

dvasią. Poilsio metu dvasia tartum atsipalaiduoja nuo medžiagos ir skrieja į savą pasaulį, kur joje pradeda kurtis mintys ir vaizdai, kartais staiga su stebėtinu ryškumu atskleidžia tai, kas ilgai buvo lyg uždengta supratimui arba suskamba aidai, kuriems ilgai laukta įkvėpimo. Tikriausiai ne vienas yra patyręs, kaip ar ramioje vietoje, ar skrendant lėktuvu, ar važiuojant autobusu, užmerkus akis ir ilsintis, dvasia ima skrajoti atsiminimų ir vaizduotės sparnais. Mes net vartojame posakį: šovė į galvą gera mintis. Ji dažniausiai šauna ne kada įsitempę stengiamės galvoti, bet atvirksčiai, kada ilsėdamiesi leidžiame savo vidui laisvai lakti. Ne vienas išradėjas yra naktį pabudęs su staiga dvasiai nušvitusiu įžvilgiu, kaip lengvai išspręsti niekaip neišveiktą sunkų klausimą. Panašiai pasakoja apie save kompozitorius Liudvikas Regneris, sukūręs melodiją amerikiečių mėgstamai Kalėdų giesmei *O Little Town of Bethlehem*. Savaitę prieš Kalėdas gavo vieną eilėraštį apie Betliejų su prašymu parašyti jam melodiją, kad Kalėdų rytą galėtų būti giedamas mokinių. Nors nemaža per savaitę galvojo, Kūčių vakarą nuėjo ilsėtis jos nesuradęs. Staiga nakties viduryje pabudęs su dvasioje skambančiais giesmės akordais. Liko tik greitai atsikelti ir užsirašyti. Regneris sakydavo, kad tai buvusi "dovana iš dangaus".

Miego metu mūsų dvasia paslaptinai siejasi su neregimuoju pasauliu. Kaip tik per sapną ir Dievas jai dažnai apreiškia, ką nori pasakyti. Tai liudija Kristaus žemiškojo gyvenimo pradžios įvykiai, užrašyti evangelijose. Juozapas Nazarete, pastebėjęs, kad jo sužadėtinė Marija laukia kūdikio, nori dėl tariamos neištikimybės su ja išsiskirti. Bet per sapną jam apreiškiama tikroji kūdikio kilmė — kad pradėtas Šv. Dvasios galia. Betliejuje vėl, kai miega, Juozapui apreiškiama, kad vaikelui gresia pavojus ir liepiama skubiai trauktis į Egiptą. Panašiai Rytų šalies išminčiai ne kitaip, o per sapną

ispėjami negrįžti pas Eroda, nes tas tironas norėjęs sužinoti, kur naujasis Karalius gimė, ne kad nuvykęs jį pagarbintų, bet kad užmuštų.

Visa, ką matėme, sudėję draugėn, turime sakyti, kad poilsis tikrai yra didžios vertės kamuolys trintis minties šėivai ne tik gero, bet kartais stačiai puikaus siūlo. Apie jį pradėję kalbėti pradine Šv. Rašto knyga, ta pačia vieta galime ir baigti. Tie pirmieji Šv. Rašto knygos lapai sako ne tik kad Dievas išsėjosi, bet ir kad, sukūręs pirmąjį žmogų Adomą, užleido ant jo saldų miegą. Tada, paėmęs iš jo šono, padarė Ievą, pirmąją moterį. Tai gera pamoka apie poilsį. Koks vaisingas turi būti miegas, jei iš jo gimė tai, kas pasaulyje gražiausia ir kilniausia, būtent moteris! Poilsis ir mūsų dvasiai skirtas nešiti turtų. Todėl turime stengtis vengti, kas jį trukdo ar trumpina, nes tuo daro mus lėkštus ir bergždžius.

Tik kažin ar dabartiniai žmonės bemoka kaip reikiant ilsėtis? Atrodo, kad nebelabai. Nurimus susitelkti, atsileidus mąstyti, eiti į savo vidų daugelis dabartinių žmonių nebegali. Jie turi mestis į išorę, kur nors lėkti, skubėti, būti lydimi įtampos, kokiais nors narkotikais dirginti savo nervus. Net kai sėdi, yra neramūs, tiesiog nebežino, ką veikti, už ko stvertis, jei prieš akis nemirga televizorius ar į ausis nepurpia koks garsikalbis. Tai patvirtina didžiulės sumos dolių, supilamos į kišenę fabrikantų, gaminančių miego piliules ir nervų raminaus preparatus. Be šių dviejų ramentų dauguma, apimti blaškymosi ir jojami įtampos, šią dieną per gyvenimą ramiai, atsileidę eiti nebegali. Patvirtina tai dar ir faktas, kad dabartinis žmogus didele dalimi pasidaręs be-džiaugsmis: jį ėda nepasitenkinimas, krintimasis, tuštuma.

Dar galima trumpai suminėti tris dalykus, kurie daug padeda našiai ilsėtis. Tai rami sąžinė, dėkingumas ir kūno judesys. Jie savaime suprantami. Kur tarp Dievo ir žmogaus stovi kokia nors kliūtis, badanti sąžinę, tam poilsis nekoks, be reikiamos galvos. Dėkingumas poilsui todėl geras, kad nuostabiai atleidžia dvasią, gimdo džiaugs-

mą. Kas dėkingas Dievui ir žmonėms, tam ilsėtis lengva ir džiugu. O apie kūno judesį tai patys gydytojai patvirtina tiesą, kad daugelis žmonių todėl turi painiavų su miegu ir apamai su poilsiu, kad per daug sėdi, o už vaišių stalo dažnai dar su perkimštu skrandžiu. Tad verta būti grynos sąžinės, į viską žvelgti dėkingomis akimis ir žiūrėti, kad mūsų kūnas turėtų gana mankštos, o skrandis — atvangos.

Kitas puikus kamuolys, įstabiai turtinantis dvasią savo teikiamu siūlu jos šėivai, yra *vienuma*. Ir čia gera pradėti nuo Šv. Rašto.

Pranašas Ezechielis savo knygoje rašo, kad vieną dieną jo dvasiai buvo leista regėti dangaus ir žemės Viešpatį. Prie Kabaro upės, kur buvo su savo tautiečiais ištremtas į Babiloniją, jam pasirodė keturi sparnuoti gyvūnai, supantys žėrinčią ugnį, iš kurios tvieskė žaibai; joje stovėjo Aukščiausiojo sostas. Tie gyvūnai savo pavidalu vienas buvo kaip žmogus, antras — kaip liūtas, trečias — kaip tauras, ketvirtas — kaip erelis. Tą pat savo Apreiškime sako regėjęs ir šv. Jonas. Kažin kuriam iš ankstyvųjų krikščionių bemąstant atėjo į galvą, kad anų keturių gyvūnų figūros neblogai tinka keturiems evangelistams. Mintis buvo tokia graži, kad pasklido visoje krikščionijoje. Garbės soste sėdintis Kristus imtas vaizduoti tarp keturių evangelistų, pateiktų sparnuoto liūto, tauro, erelio ir žmogaus pavidalu. Jų giminytė su anais keturiais gyvūnais išvesta, remiantis kiekvienos evangelijos įvadu. Erelis yra Jono simbolis dėl jo lakios minties apie amžinąjį Žodį, kuriuo pradeda savo evangeliją. Tauras vaizduoja Luką, nes tas savo evangeliją pradeda nuo žydų kunigo Zacharijo, tarnaujančio šventykloje, kurios aukos buvo gyvuliai, o iš jų garbingiausi — taurai. Žmogus yra Mato figūra, nes tas savo evangeliją pradeda, išvesdamas Kristaus žmogiškiosios prigimties kilmę. Pagaliau liūtas vaizduoja Morkų, nes šis pradeda savo evangeliją Jono Krikštytojo tyruose šaukiančiu balsu, kuris it liūto riaumojimas galingai paskelbė žmonėms ateinantį Mesiją.

Jonas Krikštytojas yra geras pavyzdys, kokia vertinga minčiai vienuma. Aprašęs

Jono gimimą, evangelistas prideda: "Kūdikis augo ir tvirtėjo dvasia. Jis gyveno dykumoje iki pat savo viešojo pasirodymo Izraeliui dienos" (Lk 1, 80). Tad vienuma buvo dažna šio vaiko, vėliau jaunuolio palydovė. Kokių puikių ji neša vaisių, parodė pasekmės. Vokiečių priežodis sako: "Kas nori smogti žaibu, pirma ilgai turi būti debesiu". Jonas Krikštytojas ilgai buvo pasitraukęs į vienumą debesiu. Bet užtat išėjęs galėjo purtomai sugriauti, užriaumojo kaip liūtas, paskelbdamas žmonėms ateinantį Kristų. Evangelijos pasakoja, kad jo klausytis tiesiog miniomis plaukė Jeruzalės gyventojai, visa Pajordanė, žmonės iš visos Judėjos ir aplinkinių sričių. Jo mielai klausėsi net pats karalius Erodas, dėl sugulovės intrigų jį įmesdinęs į kalėjimą. Klausėsi aišku, todėl, kad Jonas turėjo ką pasakyti, nes vienumos kamuolys buvo puikiai pritrynęs jo minties šėivą.

Atidžiau stebintiems gyvenimą ir istoriją, krinta į akis būdingas reiškinys religijos srityje. Juo kas labiau lekia į žmones ir stengiasi parduoti jiems savo minties mantą, juo mažiau yra jiems trauklus savo vidumi. Atvirkišiai, gilaus religingumo asmenys, kaip Jonas, pats Viešpats Kristus, toks Arso klebonas, toks Tėvas Pijus nuo žmonių dažnai šalinosi į vienumą. Bet žmonės pulkais plaukė pas juos ir jų ieškojo.

Bent retkarčiais kiekvienam žmogui būtina pasitraukti iš užiančio gyvenimo srovės į vienumą, jei nenori, kad sulėkštėtų dvasia. Vienuma dvasią plečia ir turtina todėl, kad atitolina mus nuo daiktų bei žmonių ir tokiu būdu įgalina žvelgti į juos bei save pačius, įstatytus į visumos rėmus. Turbūt daugeliui teko kopinėti arba užvažiuoti į kalnus, panašius į Šveicarijos Alpes. Nuo jų aukštumų miesteliai, gatvės, keliai, mūsų pačių namai atrodo kitaip, negu esant apačioje, tuose namuose gyvenant ir tomis gatvėmis vaikščiojant. Žvelgiant iš atokiai, pranyksta nereikšmingi mažmožiai, pamatoma tai, kas esminga, ir kaip dalys jungiasi į visumą, kurios iš arti mūsų akis neaprėpia. Kada daiktai ir žmonės čia pat, mūsų akis, galima sakyti, dažnai yra kaip varlės, o ka-

da nuo mūsų atokiai — kaip erelio. Varlės žvilgsnis nesiekia toliau už gyvenamosios kūdros krantus. O prieš erelio, nuo žemės atsiplėšusio, skleidžiasi upės ir ežerai, laukai ir miškai, trumpai, daug platesnis akiratis, negu vandens tvenkinys, varlei sudarantis visą pasaulį.

Žmogui pasitraukti į vienumą, kad galėtų pažvelgti tokia erelio akimi, patartina ypač trimis atvejais: vienas apyretis, antras metinis, trečias kasdieninis. Viena, labai patartina pasitraukti kelioms dienoms į vienumą prieš kokį nors lemiamą gyvenimo žingsnį arba svarbų sprendimą, kaip skyrybos, jungtuvės, stojimas į vienuolyną, studijų šakos rinkimasis, siūlymas perimti naują tarnybą. Žinome, kad ir Kristus pradėjo savo viešąjį gyvenimą tokiu pasitraukimu į nuošalią vietą. Antra, labai patartina reguliariai pasitraukti į vienumą kasmet. Daugelis tikinčiųjų tai daro uždaramis rekolekcijomis arba bent paprastomis susikaupimo dienomis, kurios paprastai rengiamos gavėnios metu. Pagaliau trečia, labai patartina keliolikai minučių pasitraukti į vienumą kasdien, geriausiai vakare, prieš ilsintis peržvelgiant savo praėjusią dieną: ką jos metu darė rankos, kur buvo nunešusios kojos, ko klausėsi ausys, į ką žvelgė akys, ką kalbėjo lūpos, apie ką daugiausia sukosi mintys, ko labiausiai troško širdis. . .

Toks pasitraukimas į vienumą keletui minučių prieš einant ilsėtis atrodo mažmožis, bet jis neša gausų derlių, nes taurina visą asmens charakterį. Juk radus, kad elgtasi, kaip nori Dievas, ima džiaugsmas ir širdį perlieja nežemiška ramybė; užtikus, kad dienos veiksmai su jo valia nesiderino, bunda ilgesys, Viešpaties atsiprašius, žengti kitokių kelių; abiem atvejais valioje pavidalinasi ryžtas tai, kas buvo gera, tęsti, o kas bloga — nusiblokšti.

Šalia čia aptartų dviejų kamuolių — poilsio ir vienumos — prisitrinti gero siūlo į minties šėivą, esama dar kitų, irgi gan puikių rūšių. Ypatingai pažymėtini trys: knyga, gamta ir paveikslas. Apie juos taip pat verta pamąstyti.

KAIP AŠ SUPRANTU TIKĖJIMĄ?

DR. A. MAURAGIS

Kai save klausiamo, kaip aš suprantu tikėjimą, ir kai mėginame į šį klausimą atsakyti, tai tuoj pamatome, kad tai nėra lengva. Mes mažai ką žinome apie savo tikėjimą, nedaug turime progos apie jį svarstyti ir galvoti. Poterius kalbame iš reikalo arba iš įpročio automatiškai, apeigas bei pareigas papirijai atliekame pagal senas tradicijas, pamokslus išklausome kaip įprastinę daktinę, šimtus kartų girdėtą dainele, nesukeliantį noro pasvarstyti ar paprieštarauti. Religinių pasikalbėjimų, dialogų, seminarų neturime. Švento Rašto neskaitome, nes manome, kad ten galima greičiau paklusti, negu tiesą surasti. Todėl mūsų tikėjimas negali būti stiprus ir nėra stiprus, nes mes negalvodami tikime, už mus kiti galvoja.

Po II-jo Vatikano susirinkimo mums vis sakoma, kad kiekvienas pakrikštytas žmogus tampa apaštalu, jis privalo pažinti savo tikėjimą, nes turi atsakomybę už save patį ir už kitų žmonių išganymą, kaip Dievo karalystės skleidėjas. Dabar kiekvieno žmogaus nuomonė gali būti šaltai išklaudyta, apsvastyta, priimta ar atmesta be pavojaus, kad busi apskelbtas eretiku.

Iki šiol tokias temas nagrinėjo tik teologai. Jie vieninteliai buvo pripažinti autoritetais, tarsi tikėjimas būtų mokslas. Pastangos paversti tikėjimą mokslu jį iškreipia iš tikrojo kelio ir nuvertina iki paprasto reiškinio, bet juk Dievas nėra paprastas reiškinys ar mokslo objektas, prieinamas eksperimentais ir žmogaus proto tyrinėjimais. Suprasti tikėjimui visiškai pakanka sveiko logiško proto ir atviros širdies. Dievas pats ateina pas žmogų ir apsiroieškia, kaip natūralus, įgimtas palinkimas, kaip kūrybinis pradas. Ne kiekvienas kuria, bet kiekvienas turi kūrybinį pradą; ne kiekvienas tiki, bet kiekvienas gali tikėti. Tikėjimas Dievu yra natūralus reiškinys, kitaip jis negalėtų egzistuoti tiek primityvaus žmogaus, tiek aukštos kultūros mokslininko sąmonėje. Seniai tikėjimas būtų išnykęs, jei žmo-

gus nejaustų savo sielos gelmėse Dievo, jeigu jo siela neieškotų dvasinės atgaivos ir ramybės Dieve. Per amžius žmogus tikėjo ir tiki Absoliutą, Būtį, Dievą, kuris jaučiamas kaip regimų daiktų sutvėrėjas.

Netikėjimas arba "moksliškas" ateizmas, kaip jį dabar kai kurie vadina, nėra joks mokslas, bet greičiau tuščias tikėjimas. Ateizmas, neigdamas Dievą, nenoromis pats tampa tuščiu tikėjimu, kai tvirtina, kad pasaulis atsitiktinai atsiradęs iš chaoso. Kas yra chaosas? Chaosas lengvai įsivaizduojamas ir suprantamas netvarkingo žmogaus kmbaryje, bet sunkiai įsivaizduojamas visoje, universe, kur jokia medžiaga ir joks judesys nėra galimas be tam tikrų dėsnių bei įstatymų, be kurių negalėtų būti net chaoso. Taigi tie dėsniai, kurie veikia medžiagą ir judesį, turi būti ankstyvesni už bet kokį chaosą. Tų dėsnių ir įstatymų kūrėjas yra ne chaosas, bet viską tvarkantis Dievas.

Arba mes tikime Dievą, arba absurda, bet katra nors iš šių dviejų tikėti turime. Tikėjimas žmogui yra būtinas, jeigu jis nori būti logiškas. Tikėjimas Dievu man jokių problemų nekelia, nes mano protui tai yra būtinybė.

Daug sunkiau yra įtikėti Kristaus dievybę. Tam tikslui reikia gerai pažinti Senąjį Įstatymą, nes Kristus iš jo išplaukia, kaip Dievo pažadėtasis Išganytojas. Kristus atėjo į pasaulį ir pasiskelbė esąs Dievo Sūnus-Mesijas. Jis skelbia naują Įstatymą tokiu stiliumi, kaip pats Dievas. Jis daro stebuklus, atleidžia nuodėmes, moko naujo mokslo, kalba išmintingais prilyginimais, kad visiems būtų suprantama. Jo gilus protas, tvirta valia, didelis žinių ir išminties aruodas, jo mokslo kilnumas ir naujumas, begalinė žmonijos meilė jį iškėlė virš žmogaus ribų. Jis yra nepalyginamas su joku paprastu žmogumi. Visi jį vadino genijum, pranašu, Dievu. Savo dievybę jis patvirtino, prisikeldamas iš numirusių. Apaštalai tai patvirtino savo mirtimi. Ir ne jie vieni. Tai patvirtino

kankinių kraujas visuose pasaulio kraštuose per du tūkstančius metų.

Žydai negalėjo daug dalykų suprasti, ką Kristus skelbė. Žydų Jahvė buvo rūstus ir kerštingas Dievas. Mirties baismė žydų tautoje buvo labai dažnas reiškinys, kerštas galiojo visoje žydų bendruomenėje. O Kristus skelbė: "Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: 'Akis už akį' ir 'dantis už dantį'. O aš jums sakau: nesipriešink piktam žmogui, bet, jei kas tave užgautų per dešinįjį skruostą, atsuk jam ir kairįjį. Jei kas nori su tavim bylinėtis ir paimti tavo palaidinę, atiduok jam ir apsiaustą... Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: 'Mylėk savo artimą ir nepaženk priešą'. O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus" (Mt 5,38-44). Tai niekad pirmiau negirdėti žodžiai. Joks fariziejus niekad jų negalėtų vykdyti, joks Rašto žinovas negalėtų sutikti su tokiu Rašto interpretavimu. Tuomet priėjo Petras prie Kristaus ir paklausė: "Viešpatie, kiek kartų aš turiu atleisti savo broliui, kai jis man nusikalsta? Ar iki septynių kartų?" Jėzus jam atsakė: "Aš nesakau tau — iki septynių, bet iki septyniasdešimt septynių kartų" (Mt 18, 21-23).

Kristaus mokslas pasirodė žydams visiškai svetimas ir nesuprantamas. Rūstusis Jahvė negi gali pavirsti visų Meile, visų žmonių Tėvu? Sūnaus auka ir meilė žmonijai negi gali būti tokia didelė, kad žydų sandorą su Jahve pakeistų į visų žmonių sandorą, parentą ne rūstybe ir kerštu, bet visų meile ir daugkartinių nuodėmių atleidimu? Jei tai tiesa, jei tai galima tikėti, tai nieko didesnio pasaulyje negalėjo atsitikti, ką Kristus paskelbė. Tie, kurie įtikėjo, kitaip Kristaus pranešimo negalėjo pavadinti, kaip *Linksmąją Naujieną*. Kristaus misija yra linksmoji naujiena visiems, tik ne fariziejams. Fariziejai ko kito laukė ir tikėjosi. Jiems rūpėjo žydų tautos išskyrimas ir išaukštinimas, jie troško garbės ir valdžios, jie tikėjosi valdyti pasaulį, Kristus jiems buvo nepriimtinas.

Labai logiška, kad tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus buvo dievažmogis Kristus. Jo prigimtis mums nesuprantama ir negali būti

suprantama. Bet kai žmogui nesuprantama, tai nereiškia, kad ir Dievui yra negalima. Juk ne mažiau yra nesuprantama ir pasaulio bei žmogaus egzistencija bei jų genezė, o dėl to juk neturime jokių abejonių, kad tokie dalykai egzistuoja.

Kristus atėjo į pasaulį atpirkti žmonių, sutaikinti žmoniją su Dievu. Kas kitas galėtų tokį darbą atlikti? Niekas iš žmonių. Todėl suprantama, kad Kristus turėjo būti Dievas, turėjo turėti dvi prigimtis, nes to reikalavo jo misija.

Kristus kalbėjo ir mokė ne kaip mokslininkas, norėdamas viską įrodyti, kad neliktų jokių abejonių, kad tikėjimas taptų žinojimu. Kristus nenorėjo tikėjimą paversti žinojimu, nes žinojimas Dievo atžvilgiu taptų žmonėms prievarta, o tikėjimas yra laisvas pasirinkimas. Dabar žmogus yra laisvas tikėti ar netikėti, laisvas elgtis taip, kaip nori, o žinojimas jam tą laisvę atimtų. Jis bijotų Dievui nusikalsti. Turėdamas vien tik žinojimą, žmogus sustotų, o tikėjimas yra toliau siekiantis žvilgsnis. Kai žmogus elgiasi žinodamas, jis klaidų nepadarys, jis yra ramus savo žinojimu, o nežinodamas, bet tik tikėdamas, jis įtempia visas savo jėgas, kad klaidų nepadarytų. Tikėjimas žmogaus neuždaro, kaip žinojimas. Tikėdamas žmogus stengiasi išsiveržti iš jį supančios aplinkos ir žinojimo į vis didesnę ir didesnę lauką. Tai yra žmogaus pažangos ir tobulėjimo kelias. Kai žmogus elgiasi žinodamas, jis turi vienokią vertę Dievo akyse, o kai veikia nežinodamas, tik tikėdamas — visai kitokią. Jeigu mes žinome, kad Dievas yra, mes jo bijome, jo įstatymus vykdomė iš baimės, nes baismė yra neišvengiama, nuo Dievo nepasislėpsime. Kai mes tikime Dievą, tai jo įsakymus vykdomė ne iš baimės, o iš meilės, iš įsitikinimo, kad taip reikia, taip yra gera.

Jei tikėdami tampame laisvi, o žinodami prarandame laisvę ir vertę Dievo akyse, tai tikėjimas yra būtinas žmogaus kelias į Dievą. Dėl to ir Kristus, skelbdamas savo misiją, ne filosofus ar mokslininkus paskvietė apaštalais, o paprastus žvejus, kad jie ne mokslą ir žinojimą skelbtų apie Dievą, o tik tikėjimą.

Žmogus turi visas sąlygas tapti Dievo bendradarbiu didžiojoje jo kūryboje. Deja, ne visi to norime, ne visi to verti. Ne visi žmonės jaučia tikėjimo alkį, ne visi jaučia ir teisingumo, gėrio ir grožio alkį, bet kiekvienas žmogus turi tokių alkio pradų. Kiekviename žmoguje gali būti pažadintas grožio, teisingumo, gėrio, tikėjimo alkis. Jį besistengdamas pasotinti, žmogus tobulėja, kyla aukštyti į žmoniškumą. Tikėjimas yra vienas iš didžiausių dvasinių jėgų žadintojų ir kultūrinių vertybių ugdytojų. Galima sakyti, kad visos mūsų kultūros aukštosios vertybės yra kilusios iš krikščioniškosios dvasios gelmių.

Žmogus, ypač krikščionis, turėtų būti aktyvus šio pasaulio kūrėjas. Jei pažvelgsime į pirmųjų krikščionių gyvenimą, tai pamatysime nuostabų užsidegimą pakeisti pasaulį. Pirmaisiais amžiais krikščionybė reikalavo, kad žmonės, nesitenkindami kiekvienas savo sielos išganymu, aktyviai mylėtų vienas kitą ir imtų ant savo pečių milžinišką darbą, tobulintų pasaulį ir darytų jį Dievo karalyste (plg. prof. L. Karsavinas "Europos kultūros istorija", I t., 75 psl.).

Antrasis Vatikano susirinkimas atsigrėžė į pirmųjų krikščionių šventą ir entuziastingą gyvenimą, kad iš ten pradėtų naują krikščionybės atgimimą. Dievo karalystė turi būti pastatyta žmonių rankomis. Daug turime pesimistų, nenorinčių aukotis, nenorinčių kitokio pasaulio, apie joki pasikeitimą negalvojančių.

Erezijos ir suskilimai pasaulyje vyksta dėl perdėto noro viską išaiškinti moksliniais metodais, nesuprantant žmogaus sielos gelmių. Žmogaus gyvenimas į mokslo rėmus nesudedamas. Grynai moksliniais metodais visko suprasti ir viską išaiškinti žmogus negali. Užtat Kristus davė aiškų, trumpą krikščionybės apibūdinimą ir Švento Rašto reikšmę: "Visa, ko norite, kad jums darytų žmonės, ir jūs patys jiems darykite, nes tai yra Įstatymas ir Pranašai" (Mt 7,12). Kitoje vietoje Kristus, nusakydamas didžiulius krikščionybės įsakymus, pakartoja tą pačią Šv. Rašto ir savo mokslo prasmę: "Mylėk Viešpatį, savo Dievą, visa širdimi, visa siela

ir visu protu. Tai didžiasias ir pirmasis įsakymas. Antrasis — panašus į jį: Mylėk savo artimą, kaip save patį. Šitais dviem įsakymais remiasi visas Įstatymas ir Pranašai" (Mt 22, 37-40). Kristus čia nusakė ne tik esminę viso Šv. Rašto reikšmę, bet ir parodė aukščiausią krikščioniškojo gyvenimo viršūnę.

Trumpi ir aiškūs Kristaus žodžiai niekam nekelia abejonių nei dėl krikščioniško gyvenimo būdo, nei dėl Šv. Rašto tiesų. Visi skirtumai ir neaiškumai turi išnykti, kaip išnyksta rūkai, nušvitus saulei.

Kaip meilė, taip ir blogis nėra proto tvarkoma sritis. Mokslas čia yra bejėgis. Vien mokslo žmogaus pažangai ir tobulėjimui neužtenka. Pasaulį galime keisti ne kitus mokydami ar bardami, bet savo asmenybe jį šildydami, mylėdami, savo šviesa nušviesdami ir pasišvėsdami iš begalinės Dievo meilės, nes negalima mylėti Dievo, nemylint žmogaus. Dievo meilė visų pirma yra žmonių meilė. Žmonės ir aplinką keičia meilė, bet ne įsakymai ir pamokslai. Jei Kristus nebūtų turėjęs meilės žmonijai ir neatleidęs savo priešams, kurie jį ant kryžiaus numarino, tai iš jo gražių pamokslų nieko nebūtų likę. Mylėti priešą gali tik tas, kas tvirtai tiki, kad žmogus yra Dievo atvaizdas ir kad dėl Dievo meilės jam reikia atleisti, kaip Kristus atleido savo priešams. Priešo nereikia sunaikinti, bet už jį melstis, kad jis suprastų savo blogus darbus. Mylėti prievarta, žinoma, negalima, reikia, kad toks jausmas atsirastų. Bet kad jis galėtų atsirasti, reikia Dievo malonės. Dievo malonę žmogus gauna tik jos norėdamas ir siekdamas. Meilė turėtų būti krikščioniui alfa ir omega visų jo darbų ir viso jo gyvenimo.

Žmogus yra kontroversinė asmenybė, jis visada gali būti pilnas ir gerų, ir blogų minčių bei darbų. Jis yra skatinamas iš vidaus daryti gera ir daryti bloga. Tai yra natūralu, tai išplaukia iš žmogaus prigimties. Iš prigimties nieko negalima išmesti, nesužalojus asmenybės. Būti geram nėra lengva, nes piktasis pradas, kaip piktžolė, klesti ir užgožia gerąją sėklą, nustelbia augalą, ne-

leidžia vesti vaisių. Tada gerasis daržininkas turi rūpintis pašalinti piktžoles ir leisti augti gerajai sėklai.

Krikščioniškų vertybių ir dorybių ugdomas, žmogus keičiasi. Vietoje stipraus egoizmo, pavydo, palaidumo, neapykantos pamažu auga visuotinė žmonių meilė, gilesnis žmogaus pažinimas ir įvertinimas. Žmogus išmoksta susivaldyti ir įgyja visai naują džiaugsmo šaltinį. Malonus pasitenkinimas ateina, kaip atlyginimas už gerus darbus ir meilę. Žinau, kad skautai, kurie stengiasi kasdien atlikti gerąjį darbėlį, ilgainiui įsigyja didelį malonumą ir pasitenkinimą. Meilė būtinai atneša džiaugsmą ir pasitenkinimą už suteiktą pagalbą artimui. Jeigu artimas ir pasielgtų kitaip, negu jam derėtų, tai ir šiuo atveju meilė nepasiliktų neatlyginta, nes tais veiksmais pareiškama meilė Dievui. Tuo būdu geras žmogaus darbas, atliktas iš meilės žmogui, niekadosis nenuveina velniui. Todėl geras krikščionis niekadosis neturėtų laukti atlyginimo. Krikščionis myli artimą ir daro gerus darbus iš meilės Dievui.

Nesmerkime žmogaus, kad jis blogas, nes ir blogis turi savo prasmę. Blogis yra pagrindas mūsų tobulumui. Jis yra mūsų tobulumo matas, be jo ir meilė nebūtų suprantama ir reikalinga. Be jo nepasiektume tobulybės, neturėtume atpirkimo. Nežiūrint egzistuojančio blogio, mes, krikščionys, privalome tobulėti ir pasaulį tobulinti bei gerinti — tai mūsų, krikščionių, uždavinys. Mūsų galutinis tikslas yra šį pasaulį paversti Dievo karalyste.

Pagundos nueiti kartu su pasauliu yra ir pasiliks didelės, nes kūnas yra šio pasaulio dalis, bet prisikėlimas yra didysis krikščionybės ženklas ir pergalė. Pasaulis yra tiek geras, kiek mes esame geri, tad darbą reikia pradėti nuo savęs. Reikia, kad visa Bažnyčia imtųsi ypatingos akcijos naujam prisikėlimui, gražinti Dievą į pasaulį ir į krikščioniško gyvenimo centrą. Reikia, kad visa kunigija į tai gerai įsijaustų ir imtųsi Kristaus naštos, degdama Kristaus meile.

Neturėtume nusiminti, kad tai labai sunku, kad nepajėgsime tokio uždavinio atlikti.

Krikščioniui nieko neturėtų būti sunku, nes jis žino, ko siekia. Jo pusėje stovi gėris ir tiesa. Ateis laikas, kada žmonija vėl pradės ieškoti gyvenimo prasmės ir tikrų amžinų vertybių, nes toks beprasmis, beidėjinis, triukšmingas ir palaidas gyvenimas nusibos, įkyrės. Žmonės ims ieškoti dvasinės atgaitos, tikro grožio ir gėrio. Tada krikščionybė atgims nauja minties šviesa. Ateis laikas, kada pasaulis įsitikins, kad nėra kito kelio tobulybei siekti ir kultūrai augti, kaip tik krikščioniškose vertybėse ir Dievo malonėje.

Per Dievo meilę į žmonijos meilę.

Per artimo meilę į Dievo meilę.

Per save į pasaulį.

Per Kristų į amžiną gyvenimą.

KANDIDATAS Į ŠVENTUOSIUS

ALEKSANDRA VAISIŪNIENĖ

Su šių metų sausiu pasirodė pirmieji malonūs religinės ir tautinės veiklos ženklai. Vos tik prieš porą savaitių atvykus dr. Vytautui Dambrai, jau sausio 12 d. lietuviai dalyvavo jo suruoštose nepaprastose pamaldose. Pirmiausia gražioje saleziečių Don Bosco koplyčioje, Caracas mieste, nemaža mūsų tautiečių grupė susirinko pirmajai adoracijos valandai už Lietuvą. Visa to proga — Mišios už amžinos atminties saleziečių aspirantą Petrą Perkumą, minint jo mirties 44 metų sukaktį. Mišias laikė jo brolis kun. Antanas Perkumas, katalikų misijos vadovas Venecueloje. Petras Perkumas mokėsi saleziečių amatų mokykloje Italijoje ir ten mirė, sulaukęs vos 19 metų amžiaus. Saleziečiai jau nuo pat jo mirties šaukiasi jo globos, tikėdamiesi, kad tuoj bus galima užvesti beatifikacijos bylą, pripažinti jį šventuoju. Kadangi jaunuolis buvo didelis Eucharistijos garbintojas, lietuviai noriai priėmė pasiūlymą pradėti eucharistinę maldos akciją už Lietuvą, prašant gražinti prarastą laisvę, globoti lietuvius priespaudoje ir išeivijoje. Adoracijoje buvo kalbamos labai gražios iš senų laikų išlikusios maldos. Vi-

siems dalyviams buvo tikrai didelis išpūdis.

Mišių metu dr. Dambrava išsamiai ir jautriai apžvelgė šventą Petro Perkumo gyvenimą, apibūdindamas jį kaip brolių, draugą ir apaštalą. Apgailestavo, kad lietuviai katalikai, būdami kuklūs, lėti, o kartais ir apsideidę, vėlai atkreipė dėmesį į šį jauną ir skaištų Bažnyčios sūnų, kurį daugelis saleziečių jau jo mirties valandą vadino šventuoju. Pirmoji biografija po šio jaunuolio mirties buvo parašyta ne lietuvių, o italų saleziečių. Paskui pasirodė biografijos portugalų ir kinų kalbomis. Lietuvių saleziečių, dirbančių Šv. Kazimiero parapijoje San Paulo mieste, iniciatyva Petro Perkumo biografija pasirodė lietuvių kalba 1979 metais.

Pamaldų dalyvius jaudino pasakojimas apie skurdžią Petriuko vaikystę ir nepalaužiamą nusistatymą tapti saleziečiu, sunkią pradžią Italijoje, apie tolimesnį jo šventumo vystymąsi, apie apaštalavimą ir pagaliau paskutinės valandos šioje žemėje, kurios dar labiau atskleidė Dievui pražydušį skaištų žiedą. Petriuko gyvenimo šūkis buvo: *tauri širdis, dosni dvasia, plieninė valia!* Jaunuolis savo gyvenimu įrodė, jog jis tobulai vykdė Don Bosco raginimą būti pastoviai linksmam, stropiam moksle ir tikėjime, uoliam patraukti į gera savo draugus. Gražiai nupasakotas Petriuko apaštalavimas laiškais ir išryškintas turiningas jo religinis gyvenimas.

Dr. Dambrava pažymėjo, kad Petriukas mokėjo kūną palenkti dvasiai. Jis buvo kuklus pasiryžėlis, mokėjo pernešti nepasisekimus ir juose, kaip ir skausme ar sunkioje ligoje ir net mirties valandą, įprasminti savo gyvenimą, pašvenčiant visa, ir save patį, Jėzui ir Dievo Motinai. Jo gyvenimą galima laikyti paprastu, bet kartu jis buvo ir nepaprastai didingas, daugeliui nepasiekiamo šventumo, atsiduodant pareigai, rodant pagarbą ir paklusnumą vyresniesiems, pasižymint kentėjimo dvasia ir pagaliau negešančia meile Viešpačiui, lydėjusia jį žemiškoje kelionėje į dangų.

Toliau dr. Dambrava kalbėjo: "Keturiasdešimt ketverius metus šios valandos laukė salezietis Petras Perkumas, kol Venecuelos lietuvių šeima, kaip kadaise tiek kar-

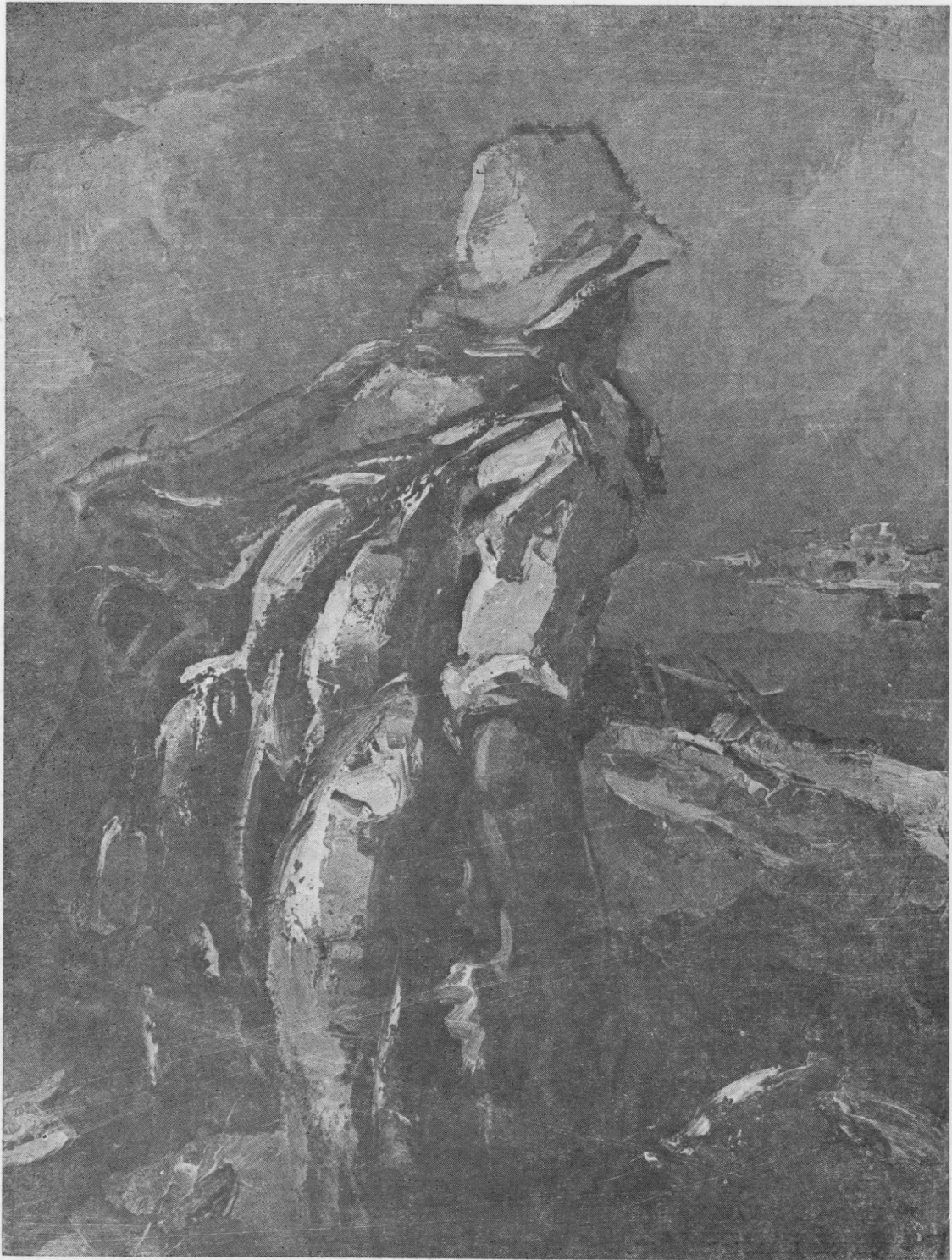
tų jis pats, suklupo Švenčiausiojo garbinimui, melddami Lietuvai laisvės, o mūsų jaunimui ir mums patiems dangaus malonių... Petriukas skelbė savo menkystę, eidamas dorybės keliu; kokia tad turi būti mūsų pačių menkystė, kai mes — tik 'klystantys žmonės maldaujam malonės?'" Paskui kalbėtojas ragino lietuvius atsiprašyti gailėstingąjį Dievą už savo menkystę ir siųsti širdies giesmę Jėzui per šį skaištų jaunuolį. Pagaliau pridūrė, jog jis nuolankiai ir pamaldžiai prašęs, kad mintys kaip žaibas perskroستų, kaip ugnis užlietu brolių lietuvių širdis visame pasaulyje, uždegdamas juos aukoti savo gyvenimą Jėzui ir Marijai. Su kun. Yla jis kartojo:

"Pašauk, o Viešpatie, jaunystėj
Drąsiausius brolius ir seses!
Tegu mūsų tautos kelius pašvęs,
Kad Tavo pergalė pražįstų".

Mišioms pasibaigus, kun. Antanas Perkumas dėkojo dr. Dambravai už tokį gražų vadovavimą pamaldoms ir taip pat visiems šių pamaldų dalyviams. Pamaldose dalyvavo nemažas būrelis Caraco bendruomenės veikliųjų veikėjų, o taip pat svečias inž. Feliksas Zubras, lenkų bendruomenės pirmininkas Venecueloje, Lietuvoje gimęs ir mokėsis. Jis sveikino kleboną už tokias išpūdingas pamaldas. Sakė, kad šias pamaldas laiko vienomis iš pačių prasmingiausių ir geriausiai pavykusių. Jis prašė adoracijos teksto, išreikšdamas norą ir ateityje dalyvauti maldose už Lietuvą. Jo nuomone, esąs "geriausias ir išmintingiausias dalykas maldoje kalbėtis su Viešpačiu tautos reikalais, viltinai pavesti jam ateitį ir šauktis jo pagalbos, o lygiai ir savo šventųjų užtarimo".

Buvo išreikšta viltis, kad lietuvių jaunimas ateityje labiau supras reikalą ir tautinę pareigą įsijungti į bendruomenės maldas už tėvų žemę ir rimtai pasimokyti iš pavyzdžių, kuriuos jiems duoda šventieji, kaip pavyzdžiui, Petras Perkumas.

• Belgijoje įvyko dešimtas katalikų kaimo jaunimo suvažiavimas, kuriame dalyvavo keli šimtai delegatų iš 22 kraštų.

POVILAS PUZINAS

Žvejys

POVILAS PUZINAS

Priemiestyje

POVILAS PUZINAS

Azartiniai lošėjai

PSICHOLOGŲ MINTYS APIE KŪRYBIŠKUMO UGDYMĄ

JONAS MIŠKINIS

Sakoma, kad kūrybiškumo tyrimai — kompleksinė problema, kurią sėkmingai spręsti dažnai trukdo neteisingai suprantama kūrybos prigimtis, gausybė subjektyvių kriterijų, kuriais skirstoma kūrybinė veikla nuo nekūrybinės, bei kiti sunkumai, neleidžiantys tiksliai apibrėžti tyrimų objekto.

Kūrybinis žmogus, pasak kai kurių psichologų, yra ne šiuolaikinis elektroninis skaičiavimo įrenginys. Norint tokio žmogaus veiklą nukreipti reikiama linkme, reikia pažinti jo pasaulėžiūrą, įsitikinimus, žinoti jo poreikius, interesus, sugebėjimus ir, žinoma, charakterį.

Daugelis mokslininkų psichologų mano, kad kiekvienas žmogus gali būti kiek kūrybingas kurioje nors srityje. Tiesa, kad daugumas žmonių kad ir nesugeba pakeisti objektų, tačiau randa jiems naujas pritaikymo sritis, išvelgia papildomas savybes ir reikšmes. Kai kuriems vienetams pavyksta pasiekti aukštesnį sugebėjimų lygį: atradę naujus elementus, jie iš esmės pertvarko objektų struktūrą, sukeldami perversmą visame ankstesniame žmonijos patyrimo. Realiais darbais išreikštą sugebėjimą nesunku vertinti. Tačiau visuomenės pažangai daug aktualesni yra kūrybos rezervai.

Kūrybiškumas apibūdinamas, kaip menas atitrūkti nuo tikrovės, matyti pažįstamus objektus ir reiškinius kitaip, nei prastu kampu, kaip laisvės dėmesio, suvokimo, mąstymo, jausmų vaizduotės žaismas. Pastaruoju metu kai kurie psichologai kūrybiškumą apibūdina, kaip vaikiškų savybių projekciją į suaugusiojo gyvenimą. Atrodo, kad tokia pažiūra yra vienpusiška, nes kūrybinė individualybė pirmiausia parodo žmogaus visuomeninę brandą. Produktyviai veiklai ne mažiau svarbios tokios savybės, kaip didelis darbingumas, ištvermė, atkaklumas, išsilavinimas, susiformuojančios tik vyresniame amžiuje.

Atrodo, jog iš tiesų kūrybiškumas — tai toks daugiabriaunis reiškinys, kurį sudaro

pažintinių intelektinių, motyvacinių procesų visuma. Pavyzdžiui, JAV mokslininkai, kurie yra surinkę labai daug empirinių duomenų apie kūrybinę veiklą ir jos subjektą, vis tiek aiškiai nepasako, kurie psichiniai momentai lemiantys. Mokslininkas A. Rodžersas taip apibūdina potencialius kūrėjus: atviri įspūdžiams, siekia visapusiškos patirties, ekstensyvūs; emociškai vertina reiškinius, veikloje ieško pasitenkinimo, saviraiškos galimybių; sugeba žaisti elementais, sąvokomis, nuolat eksperimentuoja.

Kiti tyrinėtojai bei stebėtojai sako, jog kūrybiška prigimtis, suvokdama pasaulį, pasikliauja daugiau savo intuicija, negu pojūčiais. Intuiciją domina paslėptos savybės, prasmė ir reikšmės. Kūrybiškas žmogus stengiasi atitrūkti nuo aplinkos, įsivaizduoti tai, kas įmanoma ir net neįmanoma. Amerikiečių psichologas F. Beronas teigia, kad tai yra aplanai pastabesnis individas, nelinkęs apsisaugoti, matantis tai, ko nežvelgia kiti, jaučiantis pasaulį kaip sudėtingą visumą, iš prigimties turintis didesnius protinius gabumus ir sugebėjimą sintetizuoti, savarankiškai, sąmoningai siekiantis žinių.

Apklausęs daug produktyvių mokslininkų, garsus psichologas Dž. Gilfordas nustatė, kokie intelekto komponentai yra vertingiausi kūrybinėje veikloje. Tai lankstus pritaikymas prie besikeičiančių aplinkybių, išvalgumas, sugebėjimas matyti perspektyvą, jautrumas problemoms, asociacijų originalumas, logiškas vertinimas. Tokie žmonės drąsiai kelia naujas hipotezes ir savarankiškai ieško jas patvirtinančių ar paneigiančių faktų. Jie pasižymi lakesne vaizduote, sugeba manipuliuoti idėjomis ir vaizdais, atmeti senas idėjas ir pajusti naujoves.

Pažymėtina, kad pastaruoju metu daugelis psichologų įsitikino, jog kūrybiškumą lemia ne pažintiniai sugebėjimai ir įgūdžiai, bet asmenybės vertybinės orientacijos, jos veiklos motyvai. Kurti žmogų skatina ir orientaciniai, tiriamieji tikslai, ir asmeninis

sūinteresuotumas, ir altruistinis siekimas būti naudingu visuomenei.

Žodžiu, kūrybiškų individų charakteriai kartais būna sunkūs. Spręsdami moralės klausimus, jie rečiau dalija pasaulį į baltą ir juodą, dėmesį kreipia į esminius būties klausimus, neteikdami reikšmės detalėms. Jie nemėgsta laikytis griežtų elgesio normų, mažiau save kontroliuoja, nes mažiau paiso aplinkinių nuomonės ir kitiems daromo išpūdžio.

Svarbiausias vaidmuo, vystant sugebėjimus, tenka šeimai ir ypač mokyklai. Vaikų entuziazmas mokslas ir kūrybiškumas priklauso nuo suaugusiųjų intelektualinio smalsumo ir kūrybinio motyvavimo bei nuo jų pažiūrų ir nusistatymo. Pavyzdžiui, JAV psichologai Dž. Gecelsas ir F. Džeksonas, atlikę plačius tyrimus, nustatė, kad tėvai ir mokytojai dažnai susiaurina pačią "gabumų" sąvoką. Girdi, jiems gabus vaikas — tai lyg "vaikščiojanti biblioteka", išsilavinęs, pažangiai besimokantis, daug kuo besidominintis. Gyvenimas kelia platesnius reikalavimus. Gabus yra tas, kas sugeba ieškoti ir atrasti ką nors nauja. Minėti autoriai išsiaiškino, kad klasėje labiausiai pageidautini yra ne kūrybingi, bet išsilavinę, "intelektualūs" mokiniai, nors mokosi ir vieni ir kiti vienodai pažangiai. Pastarieji daro tai, ko iš jų tikisi mokytojas, kovoja už geresnę pažymį, yra stropesni, paprastesni, laikosi nurodymų ir priimtų taisyklių. Su kūrybingais vaikais daug sunkiau dirbti: originaliai mąstydami, jie pasiekia neįprastų sprendimų, dažnai pamato tokius ryšius ir reikšmes, kurių nepastebi pats mokytojas, sugalvoja neįkandamų klausimų, tokiu būdu griaudami mokytojo autoritetą. Jų mokymosi metodai labiau panašūs į žaidimą, todėl kelia mokytojams nepasitikėjimą. Dažnai kūrybiškos prigimtys yra užgaidžios, išdykėliškos, laisviau elgiasi per pamokas, mėgsta humorą. Toks jų elgesys kyla ne iš piktos valios ir reiškia ne priešišumą, o norą save išreikšti, nepriklausomybės siekimą. Atsižvelgdamas į tuos psichologinius skirtumus, mokytojas negali vienodai elgtis su visa klase, orientuodamasis į neegzistuojantį "vidutinį mokinį". Jis

kartais net priverstas individualizuoti mokymo metodus. Tai jokių būdu nereiškia, jog jis turi dirbti su kiekvienu atskirai. Ruošdami mokymo planus, mokytojai turėtų orientuotis į skirtingų sugebėjimų grupes klasėse, nepervertinti kolektyviškumo bei vienybės principų, o juos vykdydami, suteikti kuo daugiau laisvės ir savarankiškumo būsimiems kūrėjams. Trumpai tariant, kūrybiškumą ugdantis žmogus pats turi būti kūrybingas.

Mokslo ir technikos pažanga, nuolat didinanti bendrą informacijos srautą, verčia ieškoti naujų mokymo būdų. Įveikti vis didėjantį skirtumą mokykloje įgyjamų žinių ir visuomenės sukaupto patyrimo gali tik sugebėjimas savarankiškai taikyti žinias, kūrybinis aktyvumas. O mokymo sistema netgi aukštesniose mokyklose yra pagrįsta autoritetiniu metodu, kurio tikslas įtvirtinti sąmonėje gausybę faktų ir sudaryti tam tikrų įgūdžių sistemą. Be to, pažymėtina, kad mokinių žinios vertinamos pagal teisingai atgamintos informacijos kiekį, o ne pagal mąstymo kokybę ar asmeninę iniciatyvą.

Kai kurie psichologai, remdamiesi konkrečiais tyrimais, siūlo įvairius metodus, skatinančius produktyvų mąstymą. Plačiai žinoma vadinamoji "smegenų šturmo" technika, verčianti žmones kuo greičiau reikšti spontaniškas mintis, nesvarstant teiginių vertės ir teisingumo. Toks būdas sumažina sąmonės kontrolę, bet gali nukentėti ir mąstymo kokybę. Amerikietis mokslininkas V. Gordonas propaguoja kitą metodą, pagrįstą skirtingu, iš pažiūros nesusijusių tarpusavyje elementų jungimu. Girdi, taip mąstydamas žmogus sukuria neįprastas asociacijas, analogijas, vaizdingas metaforas. Be abejo, visi šie pasiūlymai turi daug privalumų, bet yra ir trūkumų.

Be to, kūrybiniam mąstymui labai svarbūs yra vaizdiniai elementai. Deja, jų reikšmė dažnai pamirštama, skubant įvertinti vaiko sąmonėje įvairius apibrėžimus, mokslines sąvokas. Žymus prancūzų psichologas T. Ribo lygina sąvokas su asignacijomis, o vaizdus — su grynais pinigais, pabrėždamas, kad tikrasis mąstymas remiasi tik vaizdais.

Taigi vaizdinė mąstymo forma atskleidžia daugiau asmeninę, o sąvokinė — visuomeninę individo patirtį. Todėl norėdami geriau pažinti asmenybę, mokytojai turėtų skatinti vaikų vaizdines asociacijas, vidinį vaizdų perdirbimą, sugebėjimą kurti menamas situacijas ir veikti jose. Taip pat ankstyvajai vaikystei būdingas spontaniškas, ekspresyvus kūrybiškumas neturi dingti mokyklos suole, jis turi išaugti į augštesnį, produktyvų lygį.

IŠEIVIJA PAVADUOJA PAVERGTĄ TAUTĄ

VINCENTAS LIULEVIČIUS

Redakcijos įvadas. *Istorikas Vincentas Liulevičius yra paruošęs rankraštį didelei knygai apie lietuvių išėivijos vaidmenį, kovojant už Lietuvos nepriklausomybę. Šią knygą žada netrukus išleisti Pasaulio Lietuvių Bendruomenė. Norime čia skaitytojus supažindinti su pora pradinių tos knygos skyrelių, kurie gali būti ypač įdomūs ir dabartinei mūsų išėivijai, turinčiai tą patį uždavinį — kovoti ir dirbti, kad Lietuva būtų vėl laisva. Kai tauta yra prislėgta, suvaržyta, tai iš tikrųjų ją pavaduoti turi išėivija.*

Pirmiausia autorius rašo, kokie buvo Kražių skerdynių atgarsiai Amerikoje. Tas liūdnas ir skaudus įvykis labai paskatino Amerikos lietuvius stengtis visokiais būdais gelbėti rusų žudomą savo gimtąją šalį.

Vėliau Amerikos lietuviai sužinoję, kad 1900 m. Paryžiuje bus ruošinama pasaulinė paroda, nutarė joje dalyvauti, įrengiant lietuvių paviljoną. Tam ruoštis pradėjo jau 1893 m. Kliūčių buvo daug, bet lietuviai, vieningai dirbdami, jas visas nugalėjo ir parodoje dalyvavo. Jie parodė pasauliui, kad lietuvių tauta dar gyva, nors labai spaudžiama ir persekiojama. Parodos rengimas taip pat labai suartinio visus lietuvius. Čia drauge dirbo katalikai ir protestantai, klerikalai ir laisvamaniai, visi siekdami to paties tikslo.

LIETUVIŲ INFORMACIJOS BIURAS

Juozas Gabrys-Paršaitis, rusų persekiojamas už lietuvišką veiklą, turėjo išvykti į Vakarų Europą. Čia taip pat negalėjo ramiai gyventi. Jis norėjo pagelbėti rusų kankinamai Lietuvai. Norėjo padėti jai prisikelti, bet Vakarų Europa apie ją labai mažai nežinojo. Jos vardas buvo suplakamas su Lenkija arba Rusija. Reikėjo imtis priemonių iškelti jos vardą, supažindinti su ja. Tuo tikslu 1911 m. vasario 19 d. Paryžiuje jis įkūrė Lietuvių informacijos biurą, o birželio 15 d. įregistravo jį Paryžiaus mieste (akto nr. 560) "Bureau d'information de Lithuanie" vardu. Jis turėjo visas teises bei privilegijas ir buvo valdžios kontroliuojamas.

Lietuvių informacijos biuro tikslas — priminti pasauliui Lietuvą, parodyti kitoms tautoms garbingą Lietuvos praeitį ir vargingą dabartinę būklę, parodyti, kokias skriaudas padarė ir daro kitos tautos lietuviams, arba, trumpiau tariant, sudaryti Vakarų Europoje palankią Lietuvai nuomonę.

Minėtam tikslui siekti Lietuvių informacijos biuras susiformavo šitokius uždavinius:

1. Skelbs Vakarų Europos laikraščiuose straipsnius, leis knygas įvairiomis kalbomis apie Lietuvą ir platins jas svetimtaučių tarpe.

2. Ruoš paskaitas apie Lietuvą ir lietuvius Europos centruose.

3. Ruoš užsieniuose Lietuvos meno ir etnografijos parodas.

4. Ragins Vakarų Europos mokslininkus važiuoti į Lietuvą tyrinėti jos dabartį ir praeitį.

Labai veikliam Juozui Gabriui prasidėjo milžiniškas Lietuvos propagandos darbas. Atrodo, kad visur jis suskuba, kur Lietuvai pagarsinti atsiranda proga. Dar tais pačiais Lietuvių informacijos biuro įsteigimo metais jau jis dalyvauja Londone įvykusiame tautų kongrese ir įteikia memorandumą apie lietuvių būklę. Aktyviai prisidėjo prie 1912 m. I-jo pavergtųjų tautų kongreso Paryžiuje suorganizavimo. Juozo Gabrio ir trijų prancūzų pastangomis šis kongresas įkūrė Pavergtų Tautų Sąjungą (L'Union des Nationalités) ir jos laikraštį (Annales des Na-

cionalitėms). Į tą sąjungą įėjo Rusijos, Vokietijos ir Austro-Vengrijos imperijų pavergtųjų tautų atstovai. Juozas Gabrys buvo sąjungos vedėjas ir laikraščio redaktorius. Tame laikraštyje redaktorius gynė visų pavergtųjų tautų reikalus, bet ypatingai rūpinosi Lietuva.

Juozas — aktyvus II-jo pavergtųjų tautų kongreso organizatorius 1915 m. Paryžiuje ir iniciatorius bei pagrindinis III-jo kongreso 1916 m. Lozanoje. Šiuose kongresuose buvo iškelti laisvo tautų apsisprendimo dėsniai. Mums įdomiausias III kongresas, kuriame 28 tautų atstovų tarpe buvo atstovaujama ir Lietuva. Iš Lietuvos dalyvavo Ant. Smetona (Surgautas), St. Kairys ir J. Šaulys. Lietuvai atstovavo ir Amerikos lietuviai: kun. V. Bartuška ir J. J. Bielskis. Pavergtųjų tautų atstovų akivaizdoje Lietuva pasisakė už visišką nepriklausomybę. Tą deklaraciją perskaitė kun. V. Bartuška.

1914 m. J. Gabrys (drauge su kun. M. Gustaičiu) atvyko į Ameriką rinkti aukų lietuvių informacijos biuro veiklai. 1915 m. pradžioje grįžęs į Europą, įsteigė Paryžiuje prancūzų ir anglų kalbomis laikraštį, skirtą tik Lietuvos reikalams, "Pro Lituania".

1915 m. pabaigoje J. Gabrys savo vedamas įstaigas (Lietuvių informacijos biurą ir Pavergtųjų tautų sąjungą) ir laikraščius ("Annales des Nationalités" ir "Pro Lituania") perkėlė į Lozaną, Šveicariją.

Pradžioje Lietuvių informacijos biuro personalą sudarė vienas J. Gabrys, nors nuostatuose buvo numatyta vedėjas, raštininkas ir išdininkas. Ir taip buvo iki 1916 m. vidurio. Pirmojoje lietuvių konferencijoje Lozanoje (1916.V.30-VI.4) buvo nutarta biurą papildyti dviem nariais iš Lietuvos ir Amerikos lietuvių, tačiau pasitenkinuta kun. J. Purickiu (sekr.) ir kun. Vl. Daurmantu (įžd.). Vėliau dar papildė. Šioje konferencijoje buvo nutarta suorganizuoti vyriausiąją lietuvių tautos tarybą. Bet negalint įvykdyti numatyto būdu, II-ji Loanos konferencija Lietuvių informacijos biurui pavedė planuoti ir vykdyti politinę veiklą. Gabrys veikė "Lietuvių tautos tarybos delegacijos" vardu, nors pati taryba tebuvo suorga-

nizuota tik 1917 m. ir tai dar ne pagal numatytą planą, nes vokiečiai neišleido atstovų iš Lietuvos.

Nuo 1916 m. gegužės mėnesio Lietuvių informacijos biuras leido vokiečių kalba mėnesinį leidinį "Litauen". Ir svetimoje spaudoje buvo vedama plati Lietuvos reikalų propaganda. Pavyzdžiui, 1918 m. buvo gauta 20.000 iškarpų iš įvairių pasaulio kraštų laikraščių. Išleido 47 leidinius, kurių dalis buvo stambūs veikalai. Išspausdino 44.150 egzempliorių knygų ir žemėlapių. Taip pat Lietuvių informacijos biuras prisidėjo prie daugelio konferencijų Šveicarijoje suorganizavimui.

Visą Lietuvių informacijos biuro veiklą finansavo Amerikos lietuviai, daugiausia Katalikų Tautos Fondo lėšomis. 1919 m. pabaigoje veikla buvo sustabdyta. Archyvas perduotas Lietuvos užsienio reikalų ministerijai.

LIETUVA TAUTŲ KONGRESE

1911 m. liepos 26-29 d. Londone įvyko Tautų kongresas, kuriame buvo atstovaujama ir Lietuva. Jai atstovavo Juozas Gabrys-Paršaitis, Lietuvos informacijos biuro Paryžiuje vedėjas.

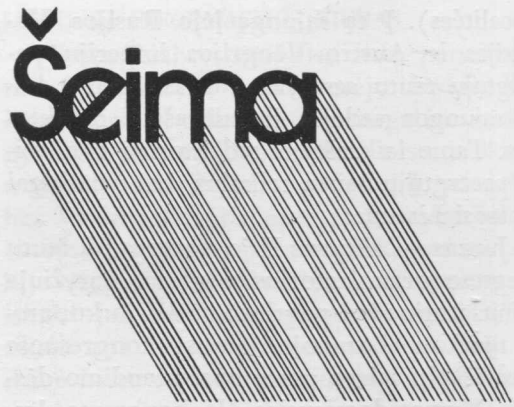
Juozas Gabrys atvyko į Londoną liepos 23 d. ir čia gyvenantiems lietuviams, kun. K. Matulaičio sukviestiems, papasakojo apie savo atvykimo tikslą ir kitus reikalus. Klausytojai sumetė Lietuvių informacijos biuro reikalams aukų. Liepos 26-29 d. dalyvavo Tautų kongrese ir paskutinę dieną pasakė kalbą: "Mes susirinkome čionai iš visų pasaulio kampų, idant apskelbti rasių ir tautų lygybę..." ir priminė, kad ne tik spalvotosios rasės spaudžiamos, bet ir didžiosios baltosios rasės tautos naikina mažąsias tautas, ir nurodė, kad visas Europos tautas galima padalyti į dvi grupes: viešpataujančias ir pavergtąsias. Pavergtųjų būklė labai dažnai esanti daug blogesnė už kai kurių kolonijų. "Prie šios rūšies tautų priguli ir lietuviai, apie kuriuos aš noriu pasakyti jums kelis žodžius". Ir trumpai priminė: "Lietuvių tauta, kitados didi ir garbinga, užviešpatavusi didesnę Rytų Europos dalį, šiandien

tėra dalimi dviejų galingų valstybių: Rusijos ir Vokietijos, kurios visokiais būdais stengiasi išnaikinti lietuvių tautą, persekiadamos jos kalbą, būdą, papročius. Stoka laiko neleidžia man išpasakoti jums visas lietuvių tautos kančias, kurias ji turėjo perkęsti nuo pat Lietuvos valstijos išardymo pirm šimto metų ir tebekenčia iki šiai dienai. Aprėpusios Lietuvą valstijos stengiasi užgesinti, nuslopinti menkiausią ženklą tautinės dvasios ir jos gyvybės”.

Toliau priminė spaudos uždraudimo faktą, priespaudoje negalėjimą pasireikšti, todėl kai kieno laikytą mirusia tauta. Jis iškilmingai paskelbė: “Ne, lietuvių tauta yra gyva ir nori gyventi! Ji plėtojasi ir lavinasi, kiek jai leidžia pančiai, kuriuos ji turi vilkti! Ji neužmiršo savo garsios ir didės praeities! Ji nori užimti tinkamą sau vietą kitų žmonijos tautų tarpe, idant išpildytų likimo paskirtą jai užduotį” (delnais plojimas).

Kalbos metu J. Gabrys įteikė Tautų kongreso prezidiumui tris lietuvių tautos memorialus, prancūzų ir anglų kalbomis parašytus, o salėje jo įprašyti asmenys tuo pačiu momentu juos išdalijo kongreso dalyviams, kad jie sužinotų apie Lietuvą ir jos dabartinę būklę. Pirmininkaujančio dusyk įspėtas, kad laikas baigėsi, savo kalbą baigė: “Taigi vienykimės prispaustieji, nes mūsų Lygybė, Brolybė, Liuosybė tebus vaisiumi ne malonės prispaudėjų, bet mūsų pačių darbo!” Kalba buvo palydėta triukšmingu plojimu.

Po valstybės padalijimų Lietuva niekada neatsižadėjo atkurti savos valstybės. Apie tas pastangas puikiai byloja Kosčiuškos sukilimas, Napoleono žygio metas į Rusiją, 1831 ir 1863 metų sukilimai ir kiti faktai. Po ilgesnės ir tautą naikinančios priespaudos XX amž. pradžioje pradėta Lietuvai reikalauti autonomijos: Didysis Vilniaus Seimas (1905.XII.4-6), Rusijos ministrui pirmininkui Wittei memorandumas, pirmasis Amerikos Lietuvių Politinis Seimas (1906. II.22) Filadelfijoje ir kt. Bet tai buvo šneka pelės su katinu, pavergtojo su negailestinguoju kankintoju. Visai kitos rūšies Lie-

Nesuvaldomų jausmų moteris

Vytautas Kasniūnas

Jurgaitienė užspaudė cigaretę peleninėje ir šuktelėjo: “Paskutinė! Daugiau tos bjaurybės neliesiu!” Ir patvirtindama savo nusistatymą, griebė cigarečių dėžutę ir buvo besirengianti ją sugniaužti delne. Sunerimavusi nustūmė į šalį skaitytą žurnalą ir, staiga pakilusį nuo minkštasuolio, nuėjo prie virtuvės lango.

Kiemo medyje žaidė voverės. Paukščiai vaišinosi lesykoje. Didesnieji gainiojo į šalį mažesnius. Gražuolis kardinolas, lyg savimi didžiudamasis, baidė į šalį mėlynsparnius. O ten genelis, pasigardžiavęs jam patiektu maistu, vėl įniko kaukštelėti snapeliu į medžio žievę. “Kokie jie laimingi”, pasakė ji, išskėstomis rankomis atsirėmusi į langą. “Be vargo ir rūpesčių. Taip kaip aš išlepintoje jaunystėje. Kokios gražios buvo dienos. Aplink žydėjo meilė. Tė-

tuvos reikalo iškėlimas Tautų kongrese. Jame priminta pasauliui, kad lietuvių tauta yra gyva ir nori gyventi, kad Rusijos priespauda jos dar neuždusino, kad ji dar neužmiršo savo istorijos. Pirmą sykį Europos tautų akivaizdoje iškeltas Lietuvos reikalas J. Gabrio pasakyta kalba ir jo išplatintu lietuvių tautos memorialu, kuriame svarbiausiu tikslu turėta pabrėžti lietuvių skirtumą nuo slavų ir germanų, buvo labai svarbus Lietuvos atkūrimo darbe.

vai, mokytojai, draugai. Aš buvau visur pirmaujanti: moksle, sporte, vaidyboje. Džiaugsmas ir juokas buvo dienos palydovai. Berniukai, o paskiau vyrai siūlė ištikimą draugystę, meilė liejosi žodžiuose, eilėraščių posmuose, laiškuose. Rodos, trūko tik gulbės pieno. Aš skraidžiau, lyg pakeltais sparnais. Su ramunės žiedais žaidžiau, spėliodama, kas myli, kas ne. Tas gražus, tas gražesnis, tas meilus, tas meilesnis. Aš buvau jų visų, o jie visi buvo mano. Nors jaučiau, kad auga mano nesuvaldomi jausmai, bet išsisukdavau iš viliojančios aplinkos, pasinerdama į knygas, į mokslą, sportą, muziką. Vjetoje jausmus deginančių svajonių, nesuvaldomos aistros, pasikeldavau lyg iš purvinos žemumos į aukštumas, ieškodama tikro grožio, brangių vertybių. Kiek daug man jėgų suteikdavo, kai nubėgdavau į karmelitų bažnyčią ir, pasislėpusi už kolonų, ašaromis išliedavau savo aistrą Dievo Motinėlei. Atgavusi savivaldos jėgas, vėl, kaip bitelė, iš gražiausių gyvenimo žiedų kopdavau medų”.

Paskendusi prisiminimų svajonėse, ranciom paslydus, Jurgaitienė kaukštelėjo kakta į lango stiklą. Brakštelėjimo išsigandę, nuskrido paukščiai. Voverė pasistiebė ant paskutiniųjų kojųčių.

“Ne! Ne!” — ji staiga sušunka, kovodama su savo mintimis. “Daugiau nė lašelio nebegersiu, nežudysiu savo gyvenimo”. Ir pasirengusi eiti į savo miegamąjį kambarį, kur turėjo paslėpusi alkoholinius gėralus, galvodama juos sunaikinti, staiga pasuka kita kryptimi, nueina į vyro darbo kambarį. Suglemba kėdėje prie rašomojo stalo ir panarina tarp rankų galvą. Ji nenori nieko matyti, nenori galvoti. Ji jaučia aplinkos tuštumą, tokią pat tuštumą širdyje, galvoje. Kabo lyg erdvėje, išslydus iš po kojų žemei. Lyg ne sava, ji gnyba nagais į veidą, į ranką. Skausmas atgaivina. Pabunda tartum iš gilaus miego su sapno vaizdais. Ant rašomojo stalo mato šv. Judo, šeimų globėjo, statulėlę. Ji žiūri į ją išsprogusiomis akimis. Rodos, šv. Judas didėja ir artinasi prie jos. Ji pakyla nuo kėdės su dideliu triukšmu ir šauksmu. Nori bėgti, bet neturi jėgų. Eina

įsikabinusi į sieną. Kelis kartus praslenka pro savo miegamojo duris, kurios uždarytos. Ji baiminasi to kambario, bijo duris atidaryti ir galvoja, kaip būtų gera, jeigu jos būtų užrakintos, geležinėmis grotomis užkaltos.

“Juk tai mano lavoninė!” — šaukia, daužydama kumščiais į duris, kurios staiga atsidaro. Ji bijo atsisėsti ant lovos, lyg ji būtų apklotą spygliuotu patiesalu. Sėdasi ant pakraščio. Užsimerkia. Kažkokia jėga traukia kišti ranką po lovos patiesalu, kur paslėptas alkoholinis gėralas. Ji kovoja su savimi. Jai rodosi, lyg sėdi ant karsto krašto. Kadaisė čia, šiame kambaryje, buvo statoma meilės pilis, papuošta romantiškais praeities paveikslais. Sienos kvėpavo ilgesiu. Kiek daug gražių valandų išgyventa, kiek daug svajonių sukurta. Čia ateidavo vyras pasakyti labanakt, švelniai apkabindamas pabučiuodavo ir lyg, rodos, jaučia kaip dega žandai. Čia dainavo, liūliavo, pasakas sekė savo mažutėliams. Vėliau jie atbėgdavo pasišildyti iš ryto mamytės lovoje. Kokių gražių meilės posmų išklaudyta ir jos pasakyta vyrui. . .

— O dabar ši lova virto mano karstu! — ji sunkiai kvėpuodama griebiasi už širdies. — Kambarys — lavoninė. Suklupau gyvenimo kelyje ir nebemoku atsikelti ir pasukti į gražesnę kelią. Aplinkui matau tik tamsą, iš visų sienų žiūri į mane baidyklės, norėdamos mane pagrobti.

— Nemokėjai ir nenorėjai savo jausmų suvaldyti, moterie! — rodos, girdi vieno vaiduoklio balsą.

— Sulaužei, purvais apklojai vedybinę priesaiką, — rodo raudoną nosį kitas, vaipydamas grimasuotą veidą.

— Cha, cha, cha! — kikenka kampe velniūkštis, rodydamas pirštais į lovą, kur po paklotu paslėpti gėralai. — Pamėgink, dar kartą pamėgink, ir tau prašvis akys, gausi naujų jėgų, o po to aš tave gražinsiu į pirmąją gyvenimą, — vis ją gundė velniūkštis.

— Šalin, šetone! — ji suspiegia ir ištraukia paslėptą buteliuką, norėdama jį sviesti gundančiai bjaurybei.

— Nemesk! — žviegia velniūkštis. — Išgerk paskutinį kartą.

— Paskutinį! — ji šaukia, ir gerklėn suvarva plikinantis gėrimas, sukeldamas didelius skilvio skausmus.

Prašvinta akys, ir, žiūrėdama į buteliuką, sako:

— Toks jau mano likimas. . .

— Likimą žmogus pats sau nukala, — lyg girdi tėvo sakytus žodžius.

— Ilgiuos meilės, ilgiuos meilės, — lyg dainuodama, švokščia pro dantis. . .

— Karšta meilė, kaip smala, laikina, ji liejasi, bet greitai ir sustingsta, — tiek daug kartų sakyti mamos žodžiai atsklinda iš kapinyno. — Iš karščio visi sudega, tad reikia ieškoti pastovios meilės, kuri nuvestų amžinybės keliais, — mama mokė, prieš kuriant vedybinį gyvenimą.

— Niekas nesupranta manęs, neatjaučia, neišgyvena į mano jausmus, — vėl skūsdamasi lenkia prie burnos buteliuką.

— Tu lyg burtais norėjai kerėti vyrus, džiaugeisi trupinėliais, mažais aukso gabaliukais ir gyvenai toli nuo realybės, — prisimena vieno kunigo pamokymus.

— Viliojimai, gundymai, geidimai — tai stipriausi nuodai, kurie pražudo žmones, pražudys ir tave, — jai būnant ligoninėje, kalbėjo vyresnioji sesuo.

— Išvažiuok iš čia, nes tavęs niekas nesupranta, — pradėjo vėl gundyti velniūkštis. — Tau reikia laisvės, o ne keturių kambario sienų, — viliojo toliau nelabasis.

Jurgaitis, grįžęs iš darbo, nerado žmonos. Pamatęs prie lango niurzgiantį šunelį, suprato, kad ji kur nors išvyko. Nuskubėjęs į Aldonos miegamąjį, rado sujauktą lovą ir ant jos du buteliukus. Taip pat išversta ir drabužinė. Vienas nebaigtas krauti lagaminas nustumtas už spintos. Pribėgęs prie valgomąjo lango, pamatė atdaras garažo duris ir šviesą. Ji išvažiavo automobiliu.

Susmukęs kėdėje prie telefono, paskambino jos geriausiai draugei. Nėra, nematė, nežino, nekalbėjo — dešimtimis slinko atsakymai. Dinktelėjo mintis paskambinti policijai. Bet ką jai pasakysi? Susilaikė.

Slinko nerimo minutės, valandos. Paskambinęs draugui, paprašė, kad jis jos paieškotų ir kad jam niekas neskambintų, nes laukė, kad ji jam gali paskambinti.

Nuo vieno prie kito lango lakstė niurzgėdama šuo, kavai viręs vanduo garais išgaravo, nuo žingsnių kilime prasimynė takelis. Vakarą atsivijo naktis, žvaigždės ruošėsi sveikinti rytą, burnoje tirpo balti aspirino rateliai.

Darbuose paskendęs, į viceprezidento kėdę atsisėdęs, aukščiau kilti įsigėdęs, daug laiko praleidęs tarnybinėse kelionėse, Jurgaitis tik dabar pamatė, kad jis paliejo vandenį, kurį ledu pavertė atšalęs šeimos gyvenimas. Ji paslydo jo nutiestame slidžiam gyvenimo kelyje.

Vakar, užvakar, prieš savaitę ir mėnesiais jis vis grįždavo namo vėlai, po posėdžių ir meiliai pasitinkančiai žmonai pasiūlydavo vieną kitą kokteilį, kad nuvytų nuovargi į šalį. Tas pat būdavo ir grįžus po ilgai užtrukusių tarnybinių kelionių. Žmonos ilgesiui ir jo nuovargiui nuraminti vėl pasiguosdavo vynu ir ant stalo išrikiuotais buteliais. Po vakarienės jis paskėsdavo skaitymuose ar užsidarydavo kambaryje baigti projektus, o ji, ilgesingai laukdama, kada vyras ateis meiliai pasakyti labanakt, ieškojo nusirminimo, skaitydama meilės romanus ir slapta pasiguosdama vyno stikleliu. Taip storėjo banko knygutė, laikraščiuose garsėjo viceprezidentas, o kokteilis, kaip koks amaras, ėdė šeimos židinį.

Brr. . . brr. . . brr penktą valandą ryto suksambėjo telefonas. Užsnūdęs Jurgaitis nebesusigaudė, kur jis yra, kas čia darosi. Pagriebtas telefonas iškrito iš rankų, kai išgirdo žodį "milicija". Žmona sunkiai sužeista, reikalinga skubios operacijos. Prašo atvykti į ligoninę.

Kai Jurgaitis atvažiavo į ligoninę parsivežti namo žmonos, seselė vienuolė nusivedė jį į svečių kambarį. Čia jį supažindino su vienuolyno vyresniąja.

— Pasirašiau darbo sutartį, — pabučiavusi vyrą, pasidžiaugė žmona.

— Sutinku be sąlygų, — juokavo Jur-

gaitis, — tu pasiimk darbą, o aš čekius.

— Mano naujieji darbdaviai nemoka rašyti čekių, — parodė galvos linktelėjimu į vienuolę.

— Stoji į vienuolyną? — sušuko juokdamasis.

— Taip!

— Tai ir aš!

— Sutariau ir dėl tavęs.

Jurgaitienė, būdama ligoninėje, išsikalbėjo su sesele vienuole apie vienuolyno statomą didelį priestatą prie esamų seselių namų. Ji pasidžiaugė, kad žmonės statybos projektą labai remia. Vieni pinigais, kiti darbu. Tada ir kilo Jurgaitienei mintis padėti vienuolynui. Ji pasisiūlė dirbti šešis mėnesius be atlyginimo ir paaukoti pinigų jų vardu kambariui įrengti. O vyras, elektros inžinierius, taip pat galės padėti.

Šeši mėnesiai buvo lyg šešios saulėtos dienos, gražiausios, prasmingiausios atostogos.

Kai paskutinės dienos vakarą po pasivaikščiojimo Jurgaičiai, susikabinę rankomis, artėjo prie namo, juos pasitiko vyresnioji vienuolė, visas vienuolynas, namų gyventojai seneliai. Ašaros liejosi ramos lašeliais, springo atsisveikinimo žodžiai.

Atgailai paaukotas laikas pasipuošė meilės vainiku.

Šeimos problemos ir mūsų tautos likimas

Juozas Prunskis

Mūsų tautai netekus nepriklausomybės, vienu iš pagrindinių veiksnių tautiniam gyvastingumui palaikyti, šalia mokyklų ir parapijų, yra šeimos. Gal net pirmoje vietoje šeima, nes čia vaikas gauna pačius pirmuosius vienokio ar kitokio gyvenimo įkvėpimus.

Nelaimei, iš Lietuvos ateina gana aliarmuojančių žinių, kad ten natūralus prieauglis šeimose beveik ima sustoti. Šeimų stiprumui ir pastovumui taip pat yra pavojaus.

Išivijoje mūsų šeimos taipgi yra veikiamos šeimas draskančių vėjų, ir perskyrų skaičius vietomis aliarmuojančiai didėja, o su tuo irsta ir vaikų auklėjimas bei apskritai vaikų turėjimas. Tas pavojus gali paliesti pačias gyvastingiausias mūsų tautos šaknis.

Šeimų pairimas ypatingai žalingas atžalynui. Clevelando policijos viršininkas G. J. Matowitz jau kiek anksčiau, kalbėdamas dvasininkų susirinkime, kėlė reikalavimą visomis jėgomis pasipriešinti kylančiam šeimų irimui. Jis nusiskundė, kad policijai daugiausia tenka rūpesčių turėti ne su gerais bažnytinių bendruomenių nariais, o su tais, kurie neturi ryšio su religija ir kurių šeimose reikiasi pairimas.

TEISĖJO PATIRTIS

Teisėjas Julius J. Miner teisininkų žurnale "American Bar Association Journal" parašė straipsnį apie nepilnamečių nusikaltimus. Čia jis pažymėjo, kad šeimų pairimas kasmet JAV-se palieka apie 380.000 našlaičių, kurių kelias pasidaro slidus, ir teisėjas pabrėžė, kad šeimos reikalingos yra religinių pagrindų. Bažnytinis gyvenimas joms teiktų pagalbą.

Čikagos teisininkų rūmuose vienu metu skaitė paskaitą Aukščiausiojo teismo teisėjas Robson. Jis pabrėžė, kad apie pusė nepilnamečių nusikaltėlių yra suirusių šeimų produktas.

Religinį ryšį šeimoms sucementuoti yra pabrėžęs ir Njujorko policijos komisionieriaus pavaduotojas James B. Nolan, pažymėdamas, kad daugiau kaip 80% didesnių nepilnamečių nusikaltėlių, su kuriais turėjo reikalo policija, nerodė, kad turi kokį nors ryšį su tikybine bendrija.

BALSAS IŠ PARYZIAUS

Vienu metu savitraštis "Register" perteikė informacijas iš Paryžiaus, kad ten apie 80% vaikų, kurie patenka į teismą, ateina iš namų, kuriuos yra suardž skyrybos. Nusikaltėliai (turima čia galvoje nepilnamečius) beveik visada ateina iš namų, kuriuose nebėra vienybės.

Tad šeimų suirimas yra visų pirma didelė nelaimė vaikams. Jiems reikalinga ir my-

linti motinos širdis, ir kietesnė tėvo ranka. Jeigu vaikas pasilieka tik vieno kurio globoje, kai tas turi darbo dienai išeiti į tarnybą, nebėra visą laiką reikiamos priežiūros. O ir grįžęs pavargęs iš tarnybos tas asmuo jau nebeturi tiek energijos įsijausti į vaiko gyvenimą, būti jo artimu draugu, pašvesti jam laiko.

PERSKYRŲ ĮTAKA TĖVAMS

Skyrybos nėra palaima ir patiems tėvams. Ir vienam, ir kitam susidaro nemaža įtampa. Trys Čikagos psichiatrinio instituto nariai viename straipsnyje, pasirodžiusiame žurnale "Diseases of the Nervous System", paskelbė, kad didžiausias savižudžių procentas būna tarp persiskyrusių, nesvarbu kuriai gyventojų klasei jie bepriklaušyti. Straipsnyje pažymima, kad stiprūs religinai įsitikinimai padeda išvengti savižudybės. Dėl to savižudybių procentas tarp katalikų ir žydų yra mažesnis.

Antra vertus — laimingai vedusieji asmenys rečiau tebando nusizudyti, negu viengungiai ar našliai. Taigi sutartinas šeimos gyvenimas yra palaima kaip susituokusiems, taip ir jų vaikams, ir verta dėl to aukotis bei pasišvesti, nugalint pasitaikančius sunkumus, randant sprendimą išylančioms problemoms.

Įsidėmėtini žodžiai, kuriuos JAV prezidentas Fordas pasakė Tarptautiniame Eucharistiniame kongrese Filadelfijoje 1976 m.: "Mūsų įsipareigojimas tai ypatingai šeimos santykių rolei yra vienas iš pagrindinių dalykų mūsų tikėjime. Nėra pakankamo pakaitalo tėvui, motinai ir vaikams, sujungtiems meilės įsipareigojimo. Mūsų gyvenimo sąraigoje jokia vyriausybė, kad ir kaip ji geras intencijas turėtų, niekada negalės užimti šeimos vietos. Šeimos ratas primena tą vieningumą, panašų į Bažnyčios vieningumą, ko mes siekiame visos žmonijos šeimoje".

NĖRA NENUGALIMŲ PROBLEMŲ

Kiekvienas šeimos gyvenimas, tiesa, iškelia problemų ir sunkumų, bet jų nėra tokių, kurių nebūtų galima nugalėti meile ir pasišventimu. Šv. Brigitos sergantis vyras,

priėmęs paskutinį patepimą, padarė dar vieną — paskutinį veiksmą: nusimovė savo vedybinį žiedą ir užmovė ant savo žmonos Brigitos piršto tardamas: "Brigitėle, aš tave taip labai mylėjau".

Afrikos tyrinėtojas ir misininkas Livingstonas savo žmonai Marijai kalbėjo: "Kokią mes draugystę bejaustume savo tarpe, visada kreipkime savo žvilgsnį į Jėzų, kaip mūsų bendrą draugą ir vadovą. Lai jis tave savo amžinomis rankomis pridengia nuo bet kokio blogio".

Iš religinių šaltinių semiama meilė tirpdydys daugelį skaudžių aštrumų, galinčių išskilti šeimos gyvenime. Meilė, kantrumas ir pasišventimas — šeimos laimės paslaptis. Mes skaitome spaudoje, kaip prieš kai kurią laiką Londone pasikėsintojai norėjo nužudyti buvusį Irako ministerį pirmininką gen. Raza-ka-Naef. Du vyrai ištiesė ginklus šūviui į jį, tačiau tuo metu tarp teroristų ir vyro metėsi jo žmona. Ji buvo sužeista bet vyro gyvybę išgelbėjo. Tokių mirtinų rizikų retai tepasitaikys, tačiau parodyti ryžtingą atsparumą prieš žodžių, priekaištų kulkas, meile nugalėti grubų priešišumą — tai taurių asmenybių savumas, kartu labai išganingas pasitarnavimas visai tautai.

R. H. Benson skelbė: "Šeimos vieningumas glūdi meilėje, kuri tik viena moka suderinti autoritetą ir laisvę.

ŠAULIŲ ĮSTEIGĖJO ŽODIS

Šia proga galėtume prisiminti ir mūsų tauraus Šaulių sąjungos kūrėjo VI. Pūtvio žodį: "Jei sukurtos šeimos kelias tėvų sugebamas suderinti su žmonijos tobulėjimo kūryba, su Dievo keliu, tai meilė vis stiprėja, kaskart duoda didesnės laimės ir pasitenkinimo. Ir taip iki pat dižaugsmingos kūno mirties. Mylintieji giliai jaučia, kad jų meilė nugalėjo mirtį, kad tai tik maži varteliai į amžinąją meilę, į absoliutų gėrį. Bet jei nesugebama šeimos suderinti su Dievo keliu, jei užsidaroma joje egoistiškai, jei ieškoma joje tik sužadavimo ir smagumų, jei vengiama vaikų, tai ūmai ateina nusivylimas, troškulys, nepasitenkinimas, ir sieloje kažin kas plyšta.

Mano Mindaugas

E. Buivydaite

Nuėjome su sūnumi į pievą. Jis lakstė, lyg jaunas veršiukas, po ilgos žiemos ištrūkęs į laisvę.

— Mindaugai, — sakau, — nešėlk taip — visas žolytes sumindysi.

— Visų nespėsiu, — rimtai atsako mano berniukas.

Paskui jis atneša man gėlę ir gauna sausainį. Atleikia dryžuota kamanė.

— Turbūt alkana, garsiai mąsto sūnus ir ištiesia bitutei rankelę su trupiniu sausainio.

— Ai, mamut! — išgirstu. Akytės pilnos ašarų ir nuostabos. Mažutis negali suprasti — tokia graži, pūkuota, o įskaudino.

Ištraukiu geluonį. Papučiu pirščiuką.

— Geriau? — klausiu.

— Geriau, — atsako, bet nebyli nuoskauda nyksta iš akių.

“Kaipgi tau paaiškinti, mielas, — galvoju, — kad ne visa, kas gražu, jau ir gera. Kiek dar bus gražuolių tavo gyvenime, kurios paliks geluonis ne pirštelyje, o širdyje. Ir motinos meilė nebepajėgs tau padėti”.

— Pasek pasaką, — prašo, — tik visai, visai naują, kur dar nė karto negirdėjau.

— Gerai, — sakau ir imu pasakoti kažkada skaitytą afrikičių legendą:

“Seniai, seniai gyveno nuostabiai graži mergaitė. Jos akys spindėjo kaip žvaigždės, plaukai vilnijo gražiausiomis bangomis, ir buvo ji grakšti kaip stirnaitė.

— Gražesnė už tave? — klausia, o jo akutės jau siauros — nusilakstė, tuoj užmigs mano mažutis.

— Taip, — šypsaisi, — gražesnė, — ir lygiu balsu pasakoji toliau:

“Mergaitė užaugo, turėjo savo vaikučių. Sunku buvo juos auginti, nes žuvo tėvelis, trūkdavo duonytės, puldinėjo plėšrūs žvėrys ir priešai. Ir liko motinai tik vienas vaikelis — gražutis, kokia ji pati buvo jaunystėje, tik dar mažutis. O pati ji nebebuvo graži. Nuo rūpesčių išbalavo plaukai, nuo ašarų apsisblausė akys, nuo metų ir vargų naštos sulinko pečiai. Pamatė savo atvaizdą ramiam

ežero vandenyje ir išsigando — nemylės manęs sūnus tokios negražios. Užmigdė sūnų ir išbėgo moteris ieškoti grožio upės. Kad greičiau grįžtų pas savo vaikelį, pasirinko patį trumpiausią kelią — tiesiog per dykumą. Karštas smėlis degino pėdas, svilino saulė, bet ji bėgo ir bėgo, kol pagaliau pasiekė plačią upę. Įbrido moteris į upę, nusiėmė visus savo papuošalus ir nusviedė juos į gelmę: “Upė, upele, paimk iš manęs papuošalus, dovanok buvusį grožį”. Subangavo, sužėžė upė ir didelė vilnis užliejo moterį”.

Nutilau. Mažulis miegojo. Atsargiai pataisiau galvelę, bet jis pajuto ir paklausė:

— Išlindo iš bangos jau graži?

— Taip, išlindo labai graži, tokia, kokia buvo jaunystėje. Svetima, bet graži.

Nubėgo tekina pas savo vaikelį. O vaikutis jau prabudęs, dairosi į visas šalis ir gailiai šaukia mamytę.

— Sūneli mano, mielas, štai ir aš, — ir nori apkabinti savo vaikelį, bet berniukas traukiasi nuo jos ir verkia:

— Tu ne mano mamytė, man tavęs nereikia.

— Tavo aš, sūneli, tik tu nebepažįsti, nes pasidariau graži.

— Tu visai negraži. Mano mama tai buvo graži: jos akys kaip saulutės su daugybe spindulėlių aplinkui, ir plaukai tokie gražūs — baltučiai, baltučiai, — berniukas dar graudžiau pradeda verkti.

“Kam man tas grožis, jei sūnui tapau svetima, — galvojo moteris, — kam, jeigu tik dėl jo norėjau būti graži?”

— Neverk, pūkuti mano. Aš tuoj nubėgsiu ir atvesiu tavo mamą.

Ir greičiau, negu pirma, bėgo moteris prie upės. Nejautė nei smėlio karščio, nei saulės svilino. Iš suskirdusių kojų sunkėsi kraujas, prakaitas lėpė akis, bet motina vis bėgo, bėgo, bėgo.

Mindaugas jau miegojo giedras ir laimingas ant mano kelių. Ši pasaka reikalin-

Tėvynėje

Paruošė VYTAS BUTVILA

ILGŲ METŲ PLANAVIMAS

Komunistinė rusų sistema viską grindžia įvairiais planavimais. Dabar partijos vadai pateikė naują projektą: "Pagrindinės TSRS ekonominio ir socialinio vystymo kryptys 1981-1985 metams ir laikotarpiui iki 1990 metų". Spauda rašo, kad liaudis su didžiausiu entuziazmu svarsto šį projektą. Bet gyvenimo realybė rodo visai ką kita. Pavyzdžiui, miškų ūkio pramonė kasmet paruošia apie vieną milijoną kietmetrių malkų, bet žmonės malkų negauna. Todėl "Tiesa" rašo, kad "miškas — visos liaudies turtas", ir trūkstant mechanizmų, žmonės turi sau malkų parsigabenti. Girdi, "žiemą ir laiko būna daugiau. Pagaliau sveika miesto žmogui poilsio dienomis pasidarbuoti miške, pa-

gesnė man, ne jam. Pasaka apie moterį, atidavusią grožį ir jaunystę. Motina dėl vaiko viską iškęs — tai nenuostabu. Nuostabu tai, kad ji neįaučia nei kančios, nei aukos.

— Mama, — klaus Mindaugas pabudęs, — kaip jiems buvo toliau?

— Gerai, — atsakysiu, — labai gerai: upė paėmė moters grožį, moteris tapo, kokia buvusi. Berniukas labai džiaugėsi, sulaukęs mamos. Jiedu niekada nebesiskyrė ir gyveno laimingai.

Truputį neatspėjau. Atsibudęs Mindaugas pasakė:

— Mamut, niekad neik prie upės, gerai?

— Kodėl, sūneli?

— Tu man pati gražiausia.

kvėpuoti grynu oru ir vienkart pasiruošti kuro". Partijos vadai viską planuoja šiltuose rūmuose, o liaudis medžius neša, ant pečių užsidėjusi, kad vadukams ruseliams būtų šilta.

Vadai planuoja "įkvepiančias komunizmo statybos mūsų šalyje perspektyvas", o kai į Akmenės geležinkelio stotį atvežė trąšų, niekas nežino, kam priklauso ir kas siuntė. Taip ir stovėjo stotyje tos trąšos, kai tuo tarpu vagonai užėmė vietą, o žemė laukė trąšų, bet nesulaukė. Partijos vadai posėdžiavo, giliai apimti Lenino dvasios, ir aukojosi komunizmui, bet kas suplanavo tą siuntą, tai niekas nežinojo.

Kitas įdomus planavimo pavyzdys. Rokiškis sparčiai auga ir gražėja, gyventojų skaičius didėja, bet mieste veikia tik viena pirtis ir ta pati tik dvi dienas per savaitę.

Kodėl visur tokia didelė netvarka? Lietuvoje daugiausia viršrinkauja rusai, tad ir tvarka "Made in Russia".

"NIURZGALIŲ ŠALIS"

Iki komunistų įsigalėjimo Lietuva buvo dainos šalis, o dabar ji tapo niurzgalių šalim. Niurzgia žmonės, stovėdami prie krautuvių eilėse, niurzgia autobusuose, traukiniuose, darbe. Tad Kriučkovaitė iš Jonavos (matyt, rusė) siūlo "dažniau į dienos šviesą išvilkti niurzgliaus, kuriems viskas bloga" ("Tiesa").

"KOMUNISTAS"

Lietuvos komunistų partijos centro komiteto žurnalas "Komunistas" eina lietuvių ir rusų kalbomis. Dvikalbis žurnalas perša rusinimą, niekina Lietuvos kultūrą. Jį redaguoja buvęs ilgametis "Tiesos" redaktorius G. Zimanas (žydų tautybės), labai daug kenkęs lietuviškiems reikalams.

SVEIKINIMAS IR LINKĖJIMAS RAŠYTOJAMS

1981 m. sausio mėn. 14 d. įvyko Lietuvos rašytojų septintasis suvažiavimas. Lietuvos komunistų partijos centro komitetas, sveikindamas suvažiavimą, nubrėžė rašytojų uždavinius, nurodė, kuriuo keliu jie turi eiti ir ko iš jų laukia partija. Sveikinimą taip baigia: "Gyvenimas nestovi vietoje, bet

kelia vis didesnius ir sudėtingesnius reikalavimus rašytojams, literatūros tyrinėtojams, kritikams. Užtikrinti teorijos ir praktikos vienybę, kovoti su buržuazinės estetikos koncepcijomis, derinti socialinę analizę su estetiniu reiklumu, daugiau dėmesio skirti internacionalizmo ir tautų draugystės temai grožinėje kūryboje — tai tik dalis tų uždavinių, kurie šiandien keliami tarybiniam menininkui”.

Toliau sveikinimais ir linkėjimais pa-keičiamas įsakymas, kuris liepia ir tikisi, kad “Lietuvos rašytojai sukurs nemaža naujų kūrinų, teisingai ir giliai atspindinčių socialistinę tikrovę, tarybinės liaudies laimėjimus bei užmojus, keliančius pasididžiavimą tarybinio žmogumi — naujos komunistinės visuomenės kūrėju”.

NAUJASIS MINISTRŲ TARYBOS PIRMININKAS

J. Maniušį atleidus iš Lietuvos ministrų tarybos pirmininko pareigų, jo vieton paskirtas Bronislovas Songaila. “Tiesa”, pristatydamą naująjį vadą, rašo: “Draugas Ringaudas Bronislavas Songaila gimė 1929 m. darbininkų šeimoje, *lietuvis...*” Tai pirmas kartas, kada pabrėžiama aukšto pareigūno tautybė. Matyt, pabijojo, kad po surusėjusio Maniušio nebūtų spėliojimų, jog Bronislovas yra taip pat ruselis. Tad ir pagarbino jį lietuvių tautybe, kad po pridarytų šunybų liaudis nekeiktų rusą, bet lietuvi.

MEDICINOS INSTITUTAS

Kauno medicinos institutas mini trisdešimtmetį. Per tą laikotarpį buvo paruošta daugiau kaip dešimt tūkstančių specialistų. Šiais metais jo gydomajame, stomatologijos (dantų gydymo) ir farmacijos fakultetuose studijuoja pusrėčio tūkstančio studentų.

MOKYTOJUI J. KIRLIUI 90 METŲ

Mokytojas J. Kirliis, gimęs 1891 metais, švenčia devyniasdešimtmetį. Jis yra vienas žymiausių periodinės spaudos kolekcionierių, pradėjęs rinkti periodiką ir lituanistiką, mokydamasis Seinų keturklasėje mokykloje. Jis ruošia spaudai knygą iš lietuvių periodinės spaudos istorijos. Čikagoje gyvena keli jo buvusieji mokiniai, kai jis mokytojavo Šiaulių mokytojų seminarijoje.

MOKSLŲ AKADEMIJA

Lietuvos mokslų akademijoje yra apie 4800 darbuotojų ir 12 akademijos institutų. Lietuvos mokslo įstaigose dirba daugiau kaip 13500 mokslo darbuotojų. Kasmet paruošiama apie du tūkstančiai spaudos lankų mokslinės literatūros.

POETAS ANTANAS MIŠKINIS

Neseniai iš spaudos išėjo poeto Antano Miškinio poezijos knyga “Ant Lėgajo ežero krašto”. Poetas buvo ištremtas į Sibirą. Vietname eilėraštyje jis lyg išsako savo skaudžią dalia:

Ir dienos, ir šventės, ir viskas
Prižarstė krūtinę gėlos.
Šilkiniai kasnykai sudrisko,
Sudužo sidabras stikluos.

Gėla — didelis skausmas. Vergijos dienos, prievartos šventė ir visa, visa jam sukėlė didelių skausmų. Praeities laisvės dienos sudrisko, kaip šilkiniai kasnykai; nepriklausomybė sudužo, lyg sidabras stikluos.

HONORARAS, SPAUSTUVĖS, KNYGA

Pradedantiems poetams mokama už eilutę po rublį, o už prozos knygos lanką — iki 175 rublių. Kitiems moka už poezijos eilutę po pusantrą rublio, o už prozos lanką iki 300 rublių. Atlyginimo didumas priklauso ir nuo to, kiek pagarbinai komunizmą ir jo vadus, kiek esi atsidavęs komunistinei idėjai.

Knygų tiražas nėra didelis, nes trūksta popieriaus, spaustuvių pajėgumas ribotas. Originalios prozos vidurkis — 15 tūkstančių egzempliorių, poezijos — 10 tūkstančių, vaikų literatūros — 24 tūkstančiai. Knygos tiražą nustato speciali komisija, atsižvelgdama į idėjinį lygį. Komunistinių knygų tiražai labai dideli. Jas užsigulėjusias sandėliuose skaito pelės.

Užsienyje išleista 250 knygų, o vadina-mose broliškose respublikose — 750. Knygų leidėjai (o gal tik partija?) laukia ir nesulaukia, kad kas nors sukurtų beletristines knygas apie V. Mickevičių-Kapsuką, A. Sniečkų, P. Cvirką, Z. Angarietį bei kitus komunistų vadus. Taip skundžiasi “Literatūros ir meno” savaitraštis.

Rašydamas "Draugystės" knygą, Venclova skundėsi: "Ėmėsis didelio darbo, jaučiau, kaip jis mane kartais nenugalimai traukia, o kartais darosi nekenčiamas ir abuoja, tartum niekad jo neparašysiu, tartum visa tai, ką rašau, yra pilka, nuobodu, niekam neįdomu". Nusiplūkęs po daugybės darbų našta, A. Venclova į kuriamo romano tekstą žvelgė pernelyg savikritiškai ir kelis kartus jau kone užbaigtą "Draugystės" rankraštį ketino sunaikinti, tačiau nuo šio žingsnio jį atkalbėjusi Eliza Venclovienė, įtikindama, kad, pamažu krapštantis, pavyks romano rankraštį išdailinti ir "suveržti".

Matyt, A. Venclova, norėdamas šioje knygoje suniekinti savo draugus, kurie atsisakė su juo ištikimai tarnauti Maskvai, dažnai suabejodavo savo pasirinkto kelio vertingumu.

JUMORISTINIAI IR HUMORISTINIAI KALBOS REIKALAI

"Literatūros ir meno" savaitraštis skiltyje "Septynios dienos" rašo: "Jums, mieli skaitytojai, taip pat malonu pabendrauti su redakcija neoficialiai, atvirai išdėstant savo nuomonę, o kartais ir pasistengiant įvaryti mus į kampą kokiais nors kebliais klausimais, neišsprendžiamais galvosūkiams. Vienas iš dabar madingesnių atvejų: "Gerbiaujanti redakcija, ką man daryti?! Esu humanitaras su aukštuoju išsilavinimu, man 40 metų. Pasakykit, kodėl mes taip badomės nosimis, kai susiduriame su kalbos dalykais? Vieni, remdamiesi vienu autoritetu, rašo — "dalinai, aplamai, darbavietė, jumoras", kiti, remdamiesi kitu autoritetu, reikalauja taisyti — "iš dalies, apskritai, darbovietė, humoras". Vienas šaiposi — tu nemoki lietuviškai kalbėti, per televiziją aiškino, jog reikia tarti "specijalistas, socializmas", o kitas atrėžia — kiek kalbininkų tu girdėjai šitaip tariant? Juk jie patys sako — "specelistas, socelizmas"... Brangioji redakcija, aš labai noriu taisyklingai kalbėti ir rašyti, bet jau nebežinau, kuo tikėti".

Redakcijos patarimas: "Pamenat, ką

jums sakė pirmasis kalbos mokytojas? — taisyklingai kalbėti ir rašyti reikia mokytis visą gyvenimą".

NUTEISTAS UŽ "KRONIKAS"

Jėzuitas broliukas Anastazas Janulis nuteistas trejiems metams kalėjimo už "Kronikų" platinimą. Žinoma, vietinė spauda išsigalvoja ir kitokių jo politinių nusikaltimų. Brolis Janulis pramoko groti vargonais, būdamas Pagryžuvio jėzuitų naujokyne, ir paskui vargoninkavo įvairiose parapajose.

A. VIENUOLIO JUBILIEJUS

Rašytojas Antanas Vienuolis-Žukauskas gimė 1882 m. balandžio 7 d. Mūsų žymųjų prozininką pagerbiant ir rengiantis minėti 100 metų gimtadienį, praplečiamas jo vardo memorialinis muziejus.

"ŽINIJA"

"Žinijos" draugijai priklauso apie 50 tūkstančių Lietuvos įvairių specialistų ir mokslininkų. Jos aktyviais nariais yra visi Mokslų akademijos akademikai ir nariai korespondentai. "Žinija" daug dėmesio skiria marksizmo-leninizmo teorijos propagandai. Nenuostabu, kad "Žinija" gali didžiuotis tokia didele mokslininkų gausa. Jei nori gyventi, turi dirbti komunizmo propagandai. Tai žino ir "Žinija".

KOMPOZITORIAI

Lietuvos kompozitorių sąjungai priklauso 95 nariai (62 kompozitoriai ir 33 muzikologai). Kompozitoriai sukūrė 63 simfonijas, 70 instrumentinių koncertų, 48 kantatas, 13 oratorių, 45 sonatas įvairiems instrumentams, 24 operas, 7 baletus, 9 operetas.

A. KOTOVA — LIETUVOS ŠVIETEJA

Kad Lietuvos švietimas ir kultūra nenuoltų nuo komunistinės linijos ir kad krašte būtų įgyvendintas rusinimas, Lietuvos švietimo ministro pavaduotoja paskirta A. Kotova, arši komunistė, puoselėjanti internacionalizmą, kuris yra rusinimo priedanga. Ji yra tikroji švietimo ministrė, lietuviui ministrui leidžianti tik pasirašyti po raštais ir įsakymais. Ji yra rusė nacionalistė, lietuvių bėsenkė.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

DĖL KRIKŠTAVARDŽIŲ VARTOJIMO

Gyvenant svetimame krašte, iškyla įvairių problemų, taip pat ir kalbinių. Kai kam neaišku, kaip vartoti savo vardus ir pavardes: ar išlaikyti lietuviškas jų formas, ar prisitaikyti prie vietinės vartosenos? Šiuo klausimu esu rašęs "Gimtojoje Kalboje" (1959 m., Nr. 2-3), kurią tada redagavo prof. Petras Jonikas, talkininkaujant prof. A. Saliui ir prof. Pr. Skardžiui. Manome, kad bus naudinga čia tą straipsnį perspausdinti.

J. V.

Jau ne kartą spaudoje buvo rašyta apie lietuviškų pavardžių išlaikymą. Jų keitimą galima pateisinti tik tais atvejais, kai pavardė nelietuviška, neestetiška ar gal ir dar koku ypatingu atsitikimu. Keisti savo pavardžių iš lietuviškų į angliškas ne tik joks įstatymas nereikalauja, bet kai kurie valdžios pareigūnai (teisėjai) kartais net viešai yra ir išbarę asmenis, norinčius be jokios rimtos priežasties suanglinti savo pavardes.

Tad pavardžių vartojimo klausimas labai aiškus ir paprastas. Bet šiek tiek kebliau yra su vardais. Apie vardų ir pavardžių ra-

šymą buvo geras L. Dambriūno straipsnis antrame (1958 m.) "Gimtosios Kalbos" numeryje. Labai teisingai autorius sako, kad savojoje spaudoje lietuvių vardus ir pavardes reikia rašyti tik lietuviškai. Toliau jis aiškina, kad angliškoje spaudoje pavardės turinčios būti rašomos taip pat lietuviškai, bet vardas galės būti rašomas lietuviškai arba angliškai. Aš čia norėčiau nurodyti vieną kitą priežastį, raginančią angliškoje aplinkoje krikščioniškuosius krikštavardžius vartoti angliškai. Gal ne visi su šiuo teigimu norės sutikti, nes mūsų spaudoje jau yra buvusių ir priešingų balsų. Štai "Draugo" dienraštyje kartą dr. S. Aliūnas, pajuokdamas kai kurių lietuvių greitą nutautimą, rašė:

"Stengsiuos būt amerikonas,
Ir būsiu juo, ar žūt, ar būt.
Verčiuos į Džaną aš iš Jono,
Ir iš Birutės būsiu Ruth".

Prisidedame ir mes prie minėtojo autoriaus, kritikuodami ne tik Birutę, tampančią *Ruth*, bet ir Gražiną, pasivadinusią *Grace*, Nijolę — *Nellie*, Mildą — *Mildred*. Negiriam ir Stasio, tapusio *Stanley*, ir Kazio, pasivadinusio *Casey*. Bet nesutinkame su autoriumi juoktis iš Jono, kurs angliškoje spaudoje pasirašo *John*, nei iš Juozo, kurs rašosi *Joseph*, nei iš Petro, pasivadinusio *Peter*. Atrodo, kad skirtumas kiekvienam turėtų būti aiškus. Pirmuoju atveju yra visiškai beprasmiškas, kalbiškai nepagrįstas lietuviško vardo keitimas į angliškąjį, nieko bendra neturintį su lietuviškuoju, tik šiek tiek panašiai skambantį. Antruoju atveju vardas nekeičiamas, tik išreiškiamas atitinkama kitos kalbos forma. Savo tautiniams vardams atitinkamų formų kitose kalbose neturime todėl juos rašome lietuviškai net ir svetimose kalbose.

Taigi blogai daro Birutė, pasivadindama *Ruth*. *Ruth* yra senas hebraiškas vardas, vartotas Senajame Testamente. Taip pat ir germaniškos kilmės *Mildred* nieko bendra neturi su senovės lietuvių meilės deive *Milda*. Klysta, kurie mano, kad krikščioniškuosius vardus Stasį ir Kazį anglų kalboje atitinka

VILNIUS — PUSMILIJONINIS

Gediminukas Arlauskas, išvydęs dienos šviesą, buvo iškilmingai sutiktas, pakėlęs Vilniaus gyventojų skaičių iki pusės milijono. Kunigaikštis Gediminas įkūrė Vilnių, o mažasis Gediminas prisidėjo prie jo išaukštinimo.

Stanley ir Casey. Šiedu vardai yra kilę iš anglišku pavardžių ir visai nesąjoni su Stasiu, nei su Kaziu, kuriuos anglų kalboje atitinka Stanislau(s) ir Casimir.

Bet skaitytojai turbūt laukia, kad atsakytume į pagrindinį šios temos klausimą — kuo paremiame savo nuomonę, teigdami, kad geriau būtų, jei savo krikščioniškuosius vardus angliškoje aplinkoje vartotume ne lietuviškais, bet angliškais formomis. Atsakymas paprastas: lietuvių kalboje asmenis ir daiktus vadiname lietuviškais vardais, o anglų — angliškais. Arba bendriau: iš vienos kalbos į kitą verčiame tuos žodžius, kurie kitoje kalboje turi savo atitikmenis. Jei gu tave kas nors lietuviškai paklaus, kokios esi tautybės, jam atsakysi — lietuvis. Bet jei to pat kas paklaus angliškai, tai, nors ir didžiausias patriotas būtum, nesakysi *lietuvis*, bet *Lithuanian*. Panašiai yra ir su krikštavardžiais. Čia galima dar nurodyti ir kai kurių antraeilių priešasčių, kodėl angliškoje aplinkoje geriau vartoti angliškuosius vardų atitikmenis. Štai, pavyzdžiui, jeigu į anglišką klausimą, koks tavo vardas, atsakysi arba parašysi *Kazys*, tai amerikietis nežinos, kad tas vardas neskirtinas nuo Lietuvos globėjo vardo, angliškai vadinamo *St. Casimir*. Dar blogesnėje padėtyje gali pasijusti koks nors Jonas, kurs angliškoj spaudoj pasirašys ne *John*, bet *Jonas*. Amerikietis bei anglas ši vardą perskaitys “Džiaunes” ir, greičiausiai, pamans, kad tas asmuo yra žydas, nes lygiai taip (Jonas, taip pat ir Jonah) angliškai rašomas pranašo Jonos vardas. Ši Senojo Testamento vardą paprastai vartoja tik žydai.

J. Vaitšnys, S.J.

TRUMPAI IŠ VISUR

• Prancūzijoje Taiz ekumeninė krikščionių bendruomenė 1980 m. pabaigoje ir 1981 pradžioje Romoje surengė masinį jaunimo suvažiavimą, siekiant susitaikymo ir visuotinės taikos pasaulyje. Šąskrydyje dalyvavo daugiau kaip 15.000 jaunimo iš įvairių pasaulio kraštų.

• Čekoslovakijoje susidaręs komitetas ginti neteisingai persekiojamus žmogaus teisių lygos narius pareiškė stiprų protestą prieš areštavimą pranciškonų kunigo Jan Barta, 59 m. Jo vienuolyne Liberece buvo padaryta krata ir konfiskuota apie 70 dalykų, daugiausia religinių raštų — teologinių ir liturginių knygų.

• Federalinis teismas New Orleans mieste nusprendė, kad Jeffersono apskrities mokyklų tarybos nutarimas leisti mokyklose maldą nėra priešingas konstitucijai. Mokiniai, kurie nenorės melstis, galės tuo metu nebūti klasėje arba nesimelsti būdami.

• Nobelio taikos premijos laimėtojas Adolfo Perez Esquivel aplankė popiežių Joną Paulių II. Jis pareiškė, kad popiežius skatina žmoniją susimąstyti ir atsiversti, kad būtų užtikrinta taika pasaulyje.

• Kun Robertas Drinan, S.J., 10 metų buvęs kongresmanu iš Massachusetts, buvo pagerbtas Niu-jorko žydų, kurie pagerbimo bankete aukštino jį už grynimą žydų teisių Sovietų Sąjungoje ir visame pasaulyje.

• Kinijoje, Peipingo centrinėje dalyje Kūčių dieną buvo atidaryta antra katalikų bažnyčia. Peipingo arkivyskupas M. Fu Tieshan pasikalbėję su “Corriere della Sera” korespondentu pareiškė, kad Kinija pasuko religinės laisvės kryptim.

• Romos valstybinis universitetas bolševikų ištremtam mokslininkui Andriejui Sacharovui, Nobelio premijos laureatui, suteikė garbės daktaro laipsnį. Pagerbimo iškilmės įvyko universiteto didžiojoje salėje, dalyvaujant universiteto rektoriui, profesoriams ir studentams.

• Vatikane atidarytos naujos slaptojo archyvo patalpos. Jau ankstyvesniame archyve buvo apie 50 km lentynų, o dabar vėl įrengta 50 km. Naujosios patalpos užima 4.500 kvadratinų metrų plotą. Vatikano archyvuose yra daug medžiagos apie Lietuvą. Iš tų archyvų paskutiniu laikmečiu medžiagą rinko kun. J. Totoraitis, prof. Z. Ivinskis, R. Krauskas, P. Rabikauskas ir kt.

• Vatikanas pasirašė susitarimą su Lenkijos vyriausybe, kuri sutiko leisti lenkišką laidą Vatikano laikraščio “L'Osservatore Romano” platinti Lenkijoje — pardavinėti prie parapijų bažnyčių ir prenumeruoti paštu. Laikraščio tiražas galės būti padidintas iki 90.000.

• Betliejuje Kalėdų naktį dalyvavo daugiau kaip 10.000 maldininkų, atvykusių iš įvairių kraštų. Pالمaldos buvo per televiziją perduodamos į daugelį kraštų, net ir į Ameriką. Tūkstančiai tikinčiųjų taip pat dalyvavo Kalėdų pamaldose Nazarete.

• Romoje gruodžio pabaigoje įvyko Tarptautinės berniukų giesmininkų federacijos kongresas, kuria-

me dalyvavo apie 7.000 berniukų giesmininkų iš 13-šios Europos, Amerikos ir Azijos kraštų.

- Nekriščiūnų sekretoriato vadovybėn Vatikane paskirtas Afrikos kardinolas Bernardin Gantin, buvęs Popiežiškos pasaulio teisingumui ir taikai komisijos pirmininkas.

- Šv. Vincento a Paulo draugija Phoenixe, AZ, 1980 metais nemokamai davė varguomeni 346.025 pavalgymus. Per 28 savo veiklos metus draugija jau davė alkaniems 8,4 milijonų pavalgymų.

- Šv. Gregoriaus universiteto Romoje, vedamo tėvų jėzuitų, nauju rektoriumi paskirtas ispanų kun. Urbano Navarete, SJ, 60 m. Universitetas buvo įsteigtas 1553 m. šv. Ignaco Lojolos. Dabar jame studiuoja per 2000 studentų iš 85 kraštų.

- Rašytojas M. Katiliškis po ilgos ligos mirė gruodžio 17 d., sulaukęs 65 m. amžiaus.

- Billy Graham, plačiai žinomas radijo ir televizijos bei masiniuose susirinkimuose kalbėtojas, aplankė Vatikaną ir buvo priimtas privačioje popiežiaus audiencijoje. Jis taip pat aplankė Šiaurės Amerikos kunigų kolegiją Romoje.

- Čilėje du vyskupai: Tacos vyskupas C. Gonzales ir Linares vysk. C. Camus paskelbė ekskomuniką tiems, kurie kankino kalinius, laužydami žmogaus teises.

- JAV kunigų seminarijose, nuo aukštesnės mokyklos iki teologinių kursų imtinai, šiais mokslo metais mokosi 13.037 jaunuoliai, 130 mažiau, negu praeitais mokslo metais.

- Naujasis JAV švietimo sekretorius Terrel H. Bell yra stiprus privačių mokyklų šalininkas. Jo paskyrimas duoda vilties, kad bus glaudus bendradarbiavimas tarp valstybinės ir privačios auklėjimo sistemos.

- AFL-CIO centrinės Arizonos darbininkų unija buvo pakvietusi kalbėti Phoenix vyskupą J. S. Rausch, kuris labai įvertino organizuotą darbininkijos sąjūdį.

- JAV-se apie 10% visų mirčių yra dėl alkoholio. Taip buvo paskelbta vienos federalinės sveikatos agentūros. Tarp 35 ir 64% visų susisiekimo mirtinių nelaimių būna dėl gėrimo. JAV-se 1978 m. išgerto alkoholio kiekvienam gyventojui tenka po 2,73 galiono.

- Vysk. Antanas Deksnys Kalėdų švenčių proga audiencijoje galėjo asmeniškai susitikti su popiežiumi Jonu Paulium, perduoti jam lietuvių sveikinimus. Šv. Tėvas perdavė visiems lietuviams savo sveikinimus ir laiminimą.

- Jugoslavijoje, Liubljanos mieste, įvyko IV ekumeninis simpoziumas, kurį surengė vietos katalikų teologijos fakultetas, drauge su Zagrebo katalikų ir

Belgrado stačiatikių fakultetais. Simpoziumo pagrindinė tema: "Religinis gyvenimas mūsų krašte".

- Daugiau negu 1000 lenkų vyrų ir moterų misininkų darbuojasi įvairiuose kraštuose. Vien 1979 m. į misijas išvyko 95 lenkų misininkai.

- Japonijoje 1979 m. katalikų skaičius padaugėjo 4.215 asmenų. Bendras katalikų skaičius Japonijoje dabar siekia apie 402.000. Juos aptarnauja 1.906 kunigai, apie 390 vyrų vienuolių ir apie 6.700 moterų vienuolių. Seminarijose kunigystei ruošiasi apie 400 klierikų. Apie 11.500 suaugusių japonų ruošiasi priimti krikštą. Japonijoje yra net 12 katalikų universitetų, 33 kolegijos, 114 katalikų gimnazijų, 91 vidurinė mokykla, 55 pradžios mokyklos, apie 600 vaikų darželių. Katalikai turi 30 ligoninių, 50 našlaitynų, 14 namų vaikų globai, 4 namus invalidų slaugymui, 40 senelių namų, per 70 bendrabučių studentams ir jauniems darbininkams. Bažnyčia atskirta nuo valstybės, bet turi pilną veikimo laisvę.

- Šv. Vincento labdaros draugija veikia 102-se kraštuose. Turi apie 760.000 narių, susibūrusių į 38.000 darbo grupių. Rūpinasi seneliais, vienišais, ligoniais, invalidais, kaliniais, vargšais. Dabar šiai draugijai vadovauja libanietis Amad De Tarrazi, 52 m.

- JAV Aukščiausiasis teismas nusprendė, kad valdinėse mokyklose klasėje iškabinimas Dešimties Dievo įsakymų nesiderina su konstitucija. Sprendimas buvo padarytas, kai Kentucky valstijoje buvo užsimita kiekvienoje klasėje iškabinti 10 Dievo įsakymų.

- Čikagos arkivyskupija turi 380 pradžios ir 16 aukštesniųjų mokyklų. Jų išlaikymas 1980 m. kainavo 94.963.000 dol.

- Motinai Teresei, Nobelio taikos premijos laimėtojai, popiežius Jonas Paulius II padovanojo namus Romos priemiesty, kad ji juose įkurtų prieglaudą pamestiems vaikams.

- Liuteronų Missouri Sinodo Bažnyčios prezidentas Rev. Jacob A. O. Preuss savo tikinčiųjų demonstracijoje už gvybių saugojimą ir prieš negimusį žudymą pasakė kalbą, kurios klausėsi 60.000 liuteronų. Savo kalboje pabrėžė, kad buvo laikai, kada įstatymai leido vergiją, kaip dabar panašiai įstatymai leidžia negimusį žudymą.

- Vysk. Liudas Povilonis, Kauno ir Vilkaviškio vyskupijų administratorius, spalio 24 d. buvo privačioje audiencijoje priimtas popiežiaus Jono Pauliaus II ir vėliau su latviu vysk. Zondaks buvo pakviesti pas popiežių vakarienės. Aptarė Lietuvos Bažnyčios reikalus. Popiežius užtikrino, kad lietuviams rūpinasi ir už Lietuvą nuolat meldžiasi, lietuvius laimina.

J. Pr.

Ši nepaprastai įdomi ekskursija į Egiptą, Šv. Žemę ir Graikiją jau visai arti. Išskrendame iš Čikagos ir Niujorko italų Alitalia lėktuvu balandžio 25 d., šeštadienį, o grįžtame gegužės 14 d., ketvirtadienį. Grįždami sustosime Romoje. Kelionė, įskaitant viešbučius, maistą, ekskursijas, arbatpinigius ir kt., iš Čikagos kainuos 2495 dol., o iš Niujorko — 2395 dol. Tai tikrai nebrangu, sulyginus su kitomis panašiomis ekskursijomis.

Egipte aplankysime ne tik įdomius senovės muziejus, garsiąsias piramides ir Sfinkšą, bet nuskrisime į Luxor, kur pamatysime Nekropolį — senovės karalių kapus. Taip pat nuvyksime apžiūrėti įspūdingos Karnak šventyklos. Plauksime Nilo upe, kur Egipto princesė atrado pintinėje beplūduriuojanti Mozę, vėliau tapusį žydų tautos vadu. Čia turėsime pakankamai laiko susipažinti su senovės Egipto kultūra, klestėjusia prieš kelis tūkstančius metų.

Šv. Žemėje važinėsime ir vaikščiosime tais keliais, kuriais prieš du tūkstančius metų vaikščiojo Kristus su savo apaštalais. Matysime visas krikščionims brangias vietas: Jeruzalę, Nazaretą, Betliejų. Bus laiko ir pailsėti bei pasimaudyti druska prisotintoje Mirties jūroje.

Graikija taip pat vilioja keliautojus savo senovės paminklais ir nepaprasto grožio salomis. Turėsime progos čia su viskuo susipažinti, ypač pasigrožėti žavinga Hydros sala.

Kai kurie prisibijo, kad tose šalyse gali būti kokių nors pavojų. Bet toji baimė yra visai be pagrindo. Neseniai spaudoje buvo pranešta, į kokias šalis dabar nepatartina važiuoti. Tame sąrašė nebuvo nei Egipto, nei Izraelio, nei Graikijos.

Jau turime gana daug užsiregistravusių keleivių, bet vieną kitą dar galime priimti, tik reikia skubiai registruotis šiuo adresu: American Travel Service Bureau, 9727 S. Western Avenue, Chicago, IL 60643. Tel. (312) 238-9787.

Kelionei vadovaus kun. Juozas Vaišnys, S.J., ir Aleksas Lauraitis.

Dvidešimt antrasis “Laiškų lietuviams” straipsnio konkursas jau pasibaigė. Vertinimo komisija jau skaito atsiųstus rašinius. Komisiją sudaro: Danutė Bindokienė, kun. Petras Daugintis, S.J., Danutė Eidukienė, Juozas Masilionis ir Nijolė Užubalienė.

Konkurso laimėtojams premijos bus įteiktos “Laiškų lietuviams” metinėje šventėje balandžio 4 d., šeštadienį, 7 val. vakaro Jaunimo Centro kavinėje. Meninę programą atliks estradinė dainininkė Linda Ruzgaitė ir Antrojo kaimo aktoriai.

“Laiškai lietuviams” jau eina trisdešimt antruosius metus, o konkursai ir metinės šventės — dvidešimt antruosius. Kiekvienais metais į šią šventę susirenka žurnalo skaitytojų ir bičiulių šeima pasigėrėti menine programa, į kurią vis stengiamės daugiau įtraukti mūsų jaunąsias jėgas, pasisvečiuoti, pasikalbėti, pasidžiaugti pasiektais rezultatais. Įvairiausių renginių, ypač savaitgaliais, Čikagoje pilna, bet tikimės, kad mūsų skaitytojai ir bičiuliai balandžio 4 dienos vakarą rezervuos šiam žurnalui, kurį daugelis labai mėgsta, giria, mums rašo ar sako komplimentus. Tikimės, kad tie komplimentai bus palydėti konkrečiu veiksmu — atsilankymu į metinę šventę. Visų laukiame.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 43. Leidžia Amerikos R. Katalikų Kunigų Vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

ŠVIETIMO GAIRĖS. Lietuviškojo ugdymo žurnalas mokyklai ir šeimai. Nr. 24. Išeina du kartus per metus. Leidžia JAV LB Švietimo taryba. Redaguoja Stefanija Stasienė, 18112 Windward Rd., Cleveland, Ohio 44119. Metinė prenumerata — 4 dol.

NAUJOJI VILTIS. Politikos ir kultūros žurnalas. Nr. 13. Leidžia Lietuvių studentų tautininkų korporacija “Neo-Lithuania” ir Amerikos lietuvių tautinė sąjunga. Redaguoja dr. Jonas Balys. Administracijos adresas: 7150 S. Spaulding Ave., Chicago, IL 60629.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI. Kr. Donelaičio lituanistinių mokyklų mokinių laikraštėlis. 1980 m. gruodžio 20 d., nr. 1(85).

Nuoširdi padėka "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" rėmėjams

50 dol. aukojo kun. A. Rubšys.

Po 22 dol. aukojo: kun. V. Radvina, O. Jankevičiūtė.

Po 17 dol. aukojo: P. A. Raulinaitis, M. Vygantas, J. Jodelė.

Po 15 dol. aukojo: F. Tallat-Kelpša, V. Švabienė

14 dol. aukojo J. Vaineikis.

Po 12 dol. aukojo: R. Borris, I. Krikščiūnienė, A. Sležas, A. Pužauskas, kun. L. Dieninis, J. Butikas, Z. Korius, K. Bielskienė, D. Žiūraitienė, V. Vygantas, O. Vilėniškienė, S. Butkus, S. Juškus, S. Vaišvilienė, K. Pabedinskas, P. Dirda, L. Kairienė.

Po 10 dol. aukojo: P. Karosas, J. Švabas, J. Matonis, P. Prankienė, V. Poderys, M. Utz.

Po 9 dol. aukojo: B. Zdanienė, J. Roland.

Po 8 dol. aukojo: V. Karoblis, E. Vasyliūnienė, V. Valantinas, V. Mileris, A. Dagilis, S. Činikienė.

Po 7 dol. aukojo: A. Grigaliūnas, S. Žumbakienė, M. Vasienė, kun. P. Ražauskas, M. Ostrauskas, A. Valavičius, K. Linkus, G. Gražienė, A. Kalvaitis, kun. J. Velutis, P. Tomaševičius, V. Velža, I. Bukaveckienė, L. Raslavičius, J. Vadopalas, S. Prialgauskienė, K. Razauskas, S. Žilevičius, V. Janulaitis, S. Jautokaitė, K. Ancerevičienė, A. Vitkus, S. Jankauskas, V. Norvilas, A. Mikėnas, kun. A. Sabas, J. Jagėla, B. Kožicienė, A. Grybauskas, P. Narbutis, M. Vilutienė, kun. A. Sabulis, V. Grubauskas, P. Gruodis, R. Korzonas, V. Gečas, O. Kindurienė, kun. M. Kirkilas, A. Karaitis, K. Otto, P. Duda, J. Adomaitis, A. Saulis, K. Majauskienė, E. Diminskienė, A. Stropienė, V. Sniolis, S. Leikus, A. Milčienė, A. Stankaitis, K. Gasiūnas.

Po 6 dol. aukojo: V. Žemaitis, J. Augustas, P. Zigmantas, V. Damašius.

Po 5 dol. aukojo: P. Atkočaitis, kun. V. Katarskis, G. Bajorūnienė, P. Želvys, B. Gudonis, B. Čižikaitė, A. Augaitienė, S. Graužinienė, J. Latvys, L. Kezenius, J. Petrauskienė, P. Juodikis, P. Šošė, L. Stasiūnienė, J. Juodvalkis, O. Ščiukaitė, E. Tutinienė, J. Skladaitis, G. Kaufmanienė, E. Kvedarienė, J. Prunskis, A. Lesevičius.

Po 4 dol. aukojo: V. Paulionis, A. Šadauskas, K. Daknevičienė, S. Jelionienė, A. Nakas, J. Petrauskas, R. Shatas, J. Vailokaitis, J. Mažeika, G. Musteikienė, V. Simanavičius, D. Jurgutienė, prel. A. Deksnys, S. Nutautas, P. Jokūbaitis, V. Juodeikis, A. Stulpinienė, K. Račiūnas, kun. A. Babonas, S. Astrauskas, S. Vydmantas, J. Sakalas, G. Mitsevitz, K. Eigelienė, S. Blynas, B. Bernctas, F. Černienė, G. Gaurilius, E. Eidėnienė, E. Jasaitienė, A. Kapačinskas, B. Kripkauskienė, S. Daučanskas, E. Pransinskienė, A. Matulionis, Z. Didžbalienė, A. Ivanauskas, B. Graužinienė, J. Ališauskas, A. Juškys, P. Montvila, A. Škėmienė, L. Bagdonas, M. Vaškevičienė, A. Elijošius, M. Stankūnienė, J. Skirmuntienė, E. Graibienė, K. Šumskytė, Z. Samuolis, J. Rugys, M. Kapačinskas, kun. K. Širvaitis, J. Puteris.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užubalienė, Gediminas Vakarīs. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasišėdėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.